

Tapaustutkimus luvattomasta katukaupasta Espan-
jassa – kosmopolisoituneen senegalilaisdiasporan
järjestäytymisen tavat ja toiminta

Kustaa Petteri Käki

Helsingin yliopisto

Valtiotieteellinen tiedekunta

Sosiaalityö

Pro gradu -tutkielma

Helmikuu 2020

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos – Institution – Department Sosiaalitieteiden laitos	
Tekijä □ – Författare – Author Kustaa Käki			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Tapaustutkimus luvattomasta katukaupasta Espanjassa – kosmopolisoituneen senegalilaisdiasporan järjestäytyminen, tavat ja toiminta			
Oppiaine – Läroämne – Subject Sosiaalityö			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma		Aika – Datum – Month and year Helmikuu 2020	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 67
Tiivistelmä – Referat – Abstract <p>Tutkimuksessa tarkastellaan senegalilaisten harjoittamaa luvatonta katukauppaa Espanjassa. Tutkimuksen kohteena on katukauppiaiden ja toimintaa valvovan viranomaisen välinen vuorovaikutus kauppiaiden jokapäiväisessä elämismailmassa. Katukauppiaiden jokapäiväistä elämismailmaa tutkitaan katukaupan yhteydessä tapahtuvan normatiivisen valvonnan lisäksi kauppiaiden yksilöllisten elämänhistorioiden ja -tilanteiden sekä kulttuuristen käytäntöjen ja järjestäytymisen näkökulmista.</p> <p>Tutkimuksen teoreettisina lähtökohtina on ajatus laittomuudesta jokapäiväistä elämää määrittävänä olosuhteena sekä näkemys laista historiallisesti jäsentyneenä, tietyissä yhteiskunnallisissa olosuhteissa tiettyihin yhteiskunnallisiin ongelmiin erinäisten kamppailujen seurauksena tuotettuna, ja yksilöllisiltä vaikutuksiltaan vaihtelevia olosuhteita tuottavana. Katukauppiaiden kokemuksen tulkinnassa nojaututaan John Deweyn kokemusfilosofiaan, joka perustuu ajatukseen elävän olennon vuorovaikutteisesta riippuvuussuhteesta ympäristöönsä.</p> <p>Metodologisesti kyseessä on etnografisesti orientoitunut havainnointi- ja haastatteluaineistoon perustuva laadullinen tapaustutkimus. Tutkimuksen aineisto on koottu havainnoimalla katukauppaa ja kauppiaiden jokapäiväistä elämää ei-osallistuvan havainnoinnin keinoin, suorittamalla kenttätöön aikana katukauppiaiden strukturoimattomia haastatteluja sekä osallistuvaa havainnointia katukaupan yhteydessä. Kerätyn aineiston analyysissä käytetään työkaluna temaattisten verkostojen mallia, joka mahdollistaa kerätyn aineiston analyysin teoreettisten lähtökohtien näkökulmasta.</p> <p>Tutkimustulosten perusteella katukauppiat muodostavat sosioekonomisesti ja -demografisesti heterogeenisen ryhmän, jolle luvaton kaupankäynti näyttäytyy kokemuksellisesti muusta ajasta erottuvana poikkeavana tilanteena heidän jokapäiväisessä elämismailmassa. Katukaupan normatiivinen valvonta tarkoittaa kauppiaiden jokapäiväisessä elämismailmassa erilaisia kollektiivisia strategioita, joiden tehtävänä on integroida ryhmään uusia jäseniä, välttää kiinnijäämistä, huolehtia toiminnan jatkuvuudesta sekä reagoida ja suhteuttaa toimintaa valvonnassa tapahtuviin muutoksiin. Tutkimustulokset vahvistavat kuvaa senegalilaisdiasporalle kirjallisuudessa tunnistetusta äärimmäisestä kyvystä joustavuuteen ja liikkuvuuteen taloudellisen hyödyn tavoittelemiseksi.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Laittomuuden kokemus, transnationalismi, etnografinen tutkimus			

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	1
2 TUTKIMUKSEN HISTORIAALLINEN, YHTEISKUNNALLINEN JA KULTTUURINEN TAUSTA	5
2.1 Espanjaan suuntautuneen muuttoliikkeen historiaa ja erityispiirteitä.....	5
2.2 Senegalin yhteiskunnalliset olosuhteet ja niiden suhde ihmisten liikkuvuuteen.....	7
2.3 Senegalilaisdiasporan muodostuminen Espanjassa.....	9
2.4 Kaupanteko, solidaarisuus ja kosmopoliittisuus Muridi veljeskunnan järjestäytymisen lähtökohtina	11
3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS	17
3.1 Transnationalismi siirtolaistutkimuksen paradigmana.....	17
3.2 Laittomuuden kokemus tutkimuskohteena.....	18
3.2 Epistemologiset lähtökohdat.....	23
3.3 Tutkimuksen juridinen viitekehys ja sen poliittiset ulottuvuudet.....	27
3.4 Tutkimuskysymykset	33
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	34
4.1 Aineiston kokoaminen.....	34
4.2 Analyysi	37
4.3 Tutkimuseettiset kysymykset.....	41
5 TULOKSET	44
5.1 Katukauppiaiden elämismaailman tavoittaminen.....	44
5.2 Katumyyjien normatiivinen valvonta vuorovaikutuksena	48
5.3 Kulttuuriset käytännöt ja järjestäytymisen tavat katukappioiden toiminnassa	54
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	57
LÄHTEET	61

1 JOHDANTO

Tämä tutkimus pohtii ihmisten kansainvälistä liikkuvuutta senegalaisten katukauppiaiden elämismaailman näkökulmasta Espanjassa. 2000-luvun alkuvuosista lähtien Espanjan kaupunkien keskustoissa ja suosituissa lomakohteissa siirtolaiset ovat etsineet elantoa myyden väärennettyjä musiikkilevyjä, elokuvia, merkkituotteita kuten hajuvesiä, laukuja, kenkiä ja pelipaitoja tai muita myytäväksi kelpaavia tuotteita kuten sateenvarjoja ja koruja. Johtuen myyjien käyttämästä tekniikasta levittää myyntituotteet lakanoiden tai kankaan päälle ollaan heistä alettu käyttää nimitystä *top manta* tai *mantero*, joka tulee espanjan kielen lakanaa tarkoittavasta sanasta *manta*. Termeistä on muodostunut yleisnimi globaalista etelästä kotoisin oleville siirtolaisille, jotka harjoittavat liikkuvaa myyntitoimintaa Espanjan suurkaupungeissa ja turistikohteissa.

Ohikulkijan ensisilmäyksen perusteella viihde- ja tekstiiliteollisuuden väärennösten käsi-kauppa suurkapungin hälinässä vaikutti aluksi melko harmittomalta toiminnalta. Alkaessani havainnoida myyntiä tutkimuksen alkuvaiheessa Madridin keskusta-alueilla helmikuussa 2017, todistin lähes päivittäin ilta-aikaan tapahtumaa, jossa myyntitavarasta täyteen sulloitetut, suuriksi säkeiksi pingotetut lakanat selässään juosseet nuoret miehet pakenivat nauraen paikallispoliisia keskustan kapeilla kaduilla.

Poliisien suorittama valvonta ja myyjien hätistely vaikuttivat toisaalta alituiselta ja uhkaavalta, mutta myyjien liikkeissä, eleissä ja ilmeissä oli samalla jotakin leikinomaista. Myyjät tuntuivat toimivan ryhmässä totutusti ja pelottomasti. Aiheeseen kirjallisuuden kautta tutustuessani kaduilla tekemäni ensihavainnot myynnin jatkuvasta valvonnasta saivat tukea: Barcelonan paikallisviranomaiset raportoivat vuosien 2011-2015 välillä partioineensa kaduilla yhteensä noin 28 000 tuntia *manterojen* myyntitoiminnan kontrolloimiseksi (Espinosa Zepeda 2017, 68).

Viranomaisten ja myyjien takaa-ajotilanteiden havainnointi vilkkailla kaupungin kaduilla käynnisti tutkimustani motivoivan pohdinnan, jossa kysyin mistä katukaupassa ja siihen liittyvässä kauppiaiden ja viranomaisten vuorovaikutuksessa on kyse. Yritin aluksi hahmottaa vuorovaikutuksen alkuasetelmia. Viimeisen kahden vuosisadan aikana tapahtu-

neen taloudellisen kehityksen on katsottu jakautuneen globaalissa mittakaavassa epäta-
saisesti. Alueellisesti eriytyneen kehityksen seurauksena pelkkä läsnäolo, oleminen ti-
etyillä alueella tai tietyssä maassa on merkinnyt mahdollisuutta tulla osaksi tai päästä
käsiin käytettävissä olevia yhteiskunnallisia ja taloudellisia resursseja sekä elinmahdo-
llisuuksia (Bommes & Sciortino 2011, 215).

Talouden globalisoituminen on yhtenäistänyt kulutuskulttuuria ja mahdollistanut yhä
laajempien sosiaalisten verkostojen ja kansainvälisten siteiden syntymistä. Kehityksen
seurauksena on syntynyt lisää olosuhteita ja alttitutta kansainväliselle liikkumiselle.
Tässä viitekehyksessä on kuitenkin tärkeää huomata, että kansainvälisesti liikkunut
väestö edustaa edelleen pientä osaa ihmiskunnasta. Valtaosa ihmisistä ei ole muuttanut
parempien elinolosuhteiden perässä. Ihmisten liikkumattomuus muistuttaa kansallisval-
tioiden ja paikallisuuden merkityksistä, joista eräs tämän tutkimuksen kannalta mer-
kittävin on valtioiden rooli alueellisen liikkuvuuden hallinnassa ja sen olosuhteiden
määrittelijänä. Ihmisten kansainvälistä liikkuvuutta tukevat prosessit ovat yhä useammin
transnationaalisia, mutta niiden seurausten ja vaikutusten hallinta tapahtuu silti alueelli-
sesti suljetuissa viitekehyksissä. (Bommes & Sciortino 2011, 215).

Kansainvälistä liikkuvuutta ja siirtolaisuutta käsitellään tässä tutkimuksessa moder-
neihin yhteiskuntiin nykyään rakenteellisenä osana kuuluvana ihmisten pyrkimyksenä
päästä osaksi heille olennaisiin yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja resursseihin. Ilman
oleskelulupaa maassa olevat tai ilman työlupaa työskentelivät ulkomaalaiset ovat olleet
koko 2000-luvun erittäin politisoitunut ilmiö Espanjassa. Siirtolaisten oikeuksien puolus-
tamiseksi ja oleskelun virallistamisen mahdollisuuksien parantamiseksi alkanut massalii-
kehdistä paikantuu vuosituhaten vaihteen mielenosoituksiin epävirallisten maatalous-
työntekijöiden puolesta (Laubenthal 2005, 159). Tuolloin erityisesti Espanjan maatalous-
sektorilla ja rakennusteollisuudessa työskenteli huomattava määrä ulkomaalaisia ilman
virallista työlupaa (González-Enríquez 2010; Finotelli 2012).

Katukauppaiden poliittinen järjestäytyminen alkoi vuonna 2015 rikoslain muutoksen yh-
teydessä, kun katalonialaiset kauppiat perustivat rekisteröimättömän ammattiyhdistys-
liikkeen etujensa ajamiseksi. Järjestäytymistä edelsi lakimuutoksen myötä kiristynyt
myynnin valvonta ja rangaistuskäytännöt, katumyynnin kitkeminen katukuvasta osana
Barcelonan kaupungin julkista strategiaa kansalaisten ja turistien yhteiselon paranta-
miseksi sekä poliisin kotietsinnän yhteydessä tapahtunut senegalilaisen katumyyjän, Mor

Syllan, kuolema kesäkuussa 2015 (Guerrero 2017, 22–24). Järjestäytymisen seurauksena myyjät ovat olleet edustettuina paikallishallinnon järjestämissä neuvotteluissa tilanteen ratkaisemiseksi, muotoilleet esityksiä ja levittäneet viestiä tilanteestaan, järjestäneet mielenosoituksia sekä luoneet itselleen osallistuvan ja aktiivisen roolin katumyyntiä koskevassa julkisessa keskustelussa (Guerrero 2017, 26–28).

Katukauppiaiden elämismaailmaa ja sen suhdetta kauppiaiden taloudellisiin ja kulttuuriin järjestelmiin on tutkittu melko vähän. Tutkimuskirjallisuudessa näkökulmina ovat olleet myyjien poliittinen järjestäytyminen ja yhteiskunnallinen kamppailu Espanjassa (Guerrero 2017), sekä myyjäkollektiivin järjestämät kuukausittaiset ”myyntikapinat” (*the rebel market*) Barcelonassa (Espinosa 2017). Tässä tutkimuksessa tarkoituksenani on esittää tapaustutkimuksen avulla esimerkki kulttuurillisesti ja historiallisesti kontekstoidusta siirtolaistutkimuksesta. Tarkemmin tavoitteenani on selvittää mitä laittomuus tarkoittaa katukauppiaiden ja viranomaisten vuorovaikutuksessa, mitä kauppiaiden yksilölliset elämäntilanteet ja -historiat paljastavat tutkittavasta ilmiöstä laajemmin ja miten katukauppaa tutkimalla voidaan saada selville katukauppiaiden kulttuurisista järjestäytymisen tavoista.

Metodologisesti kyseessä on etnografisesti orientoitunut havainnointi- ja haastatteluai-neistoon perustuva laadullinen tapaustutkimus. Tutkimuksen teoreettisina lähtökohtina on ajatus laittomuudesta jokapäiväistä elämää määrittävänä olosuhteena sekä näkemys laista historiallisesti jäsentyneenä, tietyissä yhteiskunnallisissa olosuhteissa tiettyihin yhteiskunnallisiin ongelmiin erinäisten kamppailujen seurauksena tuotettuna, ja yksilöllisiltä vaikutuksiltaan vaihtelevia olosuhteita tuottavana. Katukauppiaiden kokemuksen tulkinnassa nojaudun John Deweyn kokemusfilosofiaan, joka perustuu ajatukseen elävän olennon vuorovaikutteisesta riippuvuussuhteesta ympäristöönsä.

Tutkin katukauppiaiden ja viranomaisten vuorovaikutusta historiallisesti, kulttuurisesti ja paikallisesti rakentuneessa spesifissä ympäristössä. Tutkimuskohteena oleva katumyynti vaikuttaisi olevan Mamadou Dioufin (2000, 700) sanoin osa ”ainutlaatuista paikallista projektia globaalissa ympäristössä”. Senegalilaisdiasporan toimintatavat taloudellisen globalisaation aikakaudella ovat tutkimuksen näkökulmasta kiinnostava kansainvälisyyden ja ihmisten liikkumisen muoto. Tässä tekstissä argumentoin, että senegalilais-ten katukauppiaiden elämismaailman ymmärtämiseksi on välttämätöntä ymmärtää niitä

logiikoita ja historiallisia prosesseja, jotka ovat ehdollistaneet tai luoneet olosuhteita senegalilaisten katukauppiaiden asettumiselle Espanjaan, tärkeimpänä Muridi veljeskunnan syntyhistoria ja uskonnollis-taloudellinen maailmankuva.

Toivon tapaustutkimukseni esimerkin monipuolistavan lukijan käsityksiä globalisaatiosta, työvoiman ja pääoman liikkuvuudesta ja kansallisvaltiosta. Abdelmalek Sayad (2004, 279) kuvaa kansainvälistä liikkumista mahdollisesti parhaaksi johdannoksi kansallisvaltioiden sosiologiseen analyysiin. Bridget Anderson (2013, 9) puolestaan toteaa että “siirtolaisuuden ja maahanmuuton asettamat haasteet ovat tavanomaisia maahanmuuttokeskustelun teemoja kuten yhteiskunnallista koheesiota, etuusjärjestelmän hyväksikäyttöä sekä työttömyyttä syvempiä kysymyksiä, ja liittyvät keskeisiltä osin liberaaleihin periaatteisiin tasa-arvosta, oikeudenmukaisuudesta, itsenäisyydestä, vapaudesta ja kuulumisesta”.

Seuraavassa luvussa (2) esittelen tutkimuksen historiallisen, yhteiskunnallisen ja kulttuurisen taustan. Kirjallisuuskatsauksen jälkeen luvussa kolme (3) esittelen tutkimuksen teoreettiset ja epistemologiset lähtökohdat sekä juridisen viitekehyksen. Pyrin kuvaamaan Espanjan lainsäädännöllisen viitekehyksen muodostumisen historiallisena prosessina, jonka avulla on mahdollista pohtia laittomuuden kokemusta ja poliittis-oikeudellisen järjestelmän suhdetta katukauppiaden kokemukselle. Luvun päätteeksi määrittelen tutkimuskysymykset, jonka jälkeen luvussa neljä (4) esittelen tutkimuksen toteutuksen vaiheet sekä tutkimuksen metodologiset lähtökohdat, jotka ovat ohjanneet aineistonkeruuta ja -analyysiä. Luvussa viisi (5) esittelen tutkimukseni tulokset ja vastaan tutkimuskysymyksiin. Luvussa kuusi (6) vedän yhteen tutkimuksen keskeisimmät johtopäätökset ja pohdin tutkimuksen merkitystä laajemmin.

2 TUTKIMUKSEN HISTORIAALLINEN, YHTEISKUNNALLINEN JA KULTTUURINEN TAUSTA

2.1 Espanjaan suuntautuneen muuttoliikkeen historiaa ja erityispiirteitä

Espanja oli pitkään Euroopan keskeisimpiä maastamuuttomaita. Vuosien 1860–1969 välisenä aikana lähes kaksi ja puoli miljoonaa espanjalaista muutti Etelä- ja Pohjois-Amerikkaan. Toisen maailman sodan jälkeisinä vuosikymmeninä (1950-1970) noin kaksi miljoonaa vierastyöläistä jättivät kenraali Francon hallinnoiman maan lähtiessään muihin Euroopan maihin. Yhteensä Espanjasta muutti sadan vuoden aikana noin viisi miljoonaa ihmistä muihin maihin. (Arango & Finotelli 2009, 4.) 1900-luvun viimeisellä neljänneksellä maa koki kuitenkin yhdessä muun Etelä-Euroopan kanssa muutoksen maastamuuttomaasta maahanmuuttomaaksi (King ym. 1997). Tultaessa vuosituhannen vaihteeseen, siirtolaisten määrä Espanjassa kasvoi dramaattisesti: ulkomaalaisten määrä kohosi vuoden 1990 277 000:sta vuoteen 2008 tultaessa lähes kuuteen miljoonaan. Vuonna 2008 alkanut talouskriisi ja sitä seurannut massatyöttömyys koskettivat kuitenkin erityisesti ulkomaista työvoimaa. (González-Enríquez 2010, 247–248.)

Talouskriisiä edeltäneiden vuosikymmenien kehitystä selittää osaltaan maan talouskasvu, joka perustui ennen kaikkea rakennusteollisuuden räjähdysmäiseen laajenemiseen synnyttäen kysyntää ulkomaiselle työvoimalle. Työllistymismahdollisuuksien ohella Espanjan houkuttelevuutta siirtolaisten näkökulmasta 1990- ja 2000-luvuilla on perusteltu muun muassa muita EU-maita suopeammalla suhtautumisella ulkomaiseen väestöön, Etelä-Euroopan maiden poliittiseen järjestelmään juurtuneella suvaitsevaisuuden kulttuurilla laittomuutta kohtaan sekä lainsäädännön oleskeluluvattomille siirtolaisille suomilla sosiaalilla oikeuksilla. (González-Enríquez 2010, 247.)

Epävirallisuus on kuulunut 2000-luvulla laajasti Espanjaan saapuvien tai siellä elävien maahanmuuttajien siirtolaisprosessiin eivätkä paperittomat ole muodostaneet omaa erillistä ryhmää maahanmuuttajista¹. Carmen González-Enríquezin (2010) maaraportin käyt-

¹ Epävirallisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä tietyssä valtiossa oleskelua ilman kansallisten lakien oleskelulle suomaa virallista statusta.

tämä otsikko *Irregularity as a Rule* kuvaa hyvin tilannetta. Tyypillisin väylä epäviralliseen oleskeluun on saapua maahan turistiviisumilla ja jäädä maahan sen umpeuduttua (Diéz & Ramírez 2001, 198). Muita tapoja tulla määritellyksi epäviralliseksi ovat laitton rajanylitys sekä epäviralliseksi 'tippuminen'. Ensimmäinen viittaa ennen muuta Afrikan eri valtioista meriteitse Espanjaan saapuviin siirtolaisiin. Epäviralliseksi tippumisella tarkoitetaan puolestaan hidasta byrokratiaa, joka liittyy työ- ja oleskelulupien uusimiseen. (González-Enríquez 2010, 255–256.)

Toisaalta vuosituhtaan vaihteen jälkeen kiihtyvän talouskasvun ja kasvaneen työvoiman kysynnän vuosina maahanmuuttopolitiikka Espanjassa tähtäsi koordinoitumpaan työperäisen maahanmuuton hallintaan. Uuden hallinnan komponenteiksi luotiin muun muassa katalogi työntekijäpuutteesta kärsivistä työpaikoista sekä erityisiä rekrytointiohjelmia korkeakoulutetuille ja matalapalkka-alojen kausityöntekijöille (Finotelli 2012, 45–46). 2000-luvulla on viety läpi useita virallistamisohjelmia². Vuosien 1986–2005 aikana yhteensä noin 1,1 miljoonaa siirtolaista saivat ohjelmien myötä virallisen oleskelu- tai työluvan (González-Enríquez 2010, 258). Kertaluonteisia massaohjelmia on kritisoitu lyhytnäköisyydestä sekä työnantajan ja ulkomaisen työntekijän välisen riippuvuussuhteen vahvistamisesta (Arango & Finotelli 2009, 22; Finotelli 2012, 47).

Albert Sabaterin ja Andreu Domingon (2012, 216) mukaan Espanjan vuosituhtaan vaihteen jälkeinen maahanmuuttopolitiikka määrittyi talouskriisiä edeltävänä aikana uusklassisten siirtolaisteorioiden³ mukaisesti: Työvoimaintensiivisten alojen kysyntä katettiin ulkomaalaisella – laillisella tai laittomalla – työvoimalla, eikä epävirallista työvoimaa nähty maassa ongelmana, vaan pikemminkin välttämättömyytenä.

² Merkittävimpiä ovat olleet vuoden 2005 alussa laajan hallitus- ja työmarkkinaosapuolten konsensuksen siivittämänä toteutettu laillistamisohjelma, jonka kautta noin 561 000 epäviralliselle siirtolaiselle myönnettiin virallinen työ- ja oleskelulupa. Hakemukset tuli toimittaa työnantajan välityksellä. Ehtona virallistamiselle edellytettiin sosiaaliturvajärjestelmään kirjautumista, voimassa olevaa työsopimusta sekä työnantajan sosiaaliturvamaksujen maksamista. (Baldwin-Edwards & Kraler 2009, 445.) Näin ollen kyseessä oli vahvasti työmarkkinapoliittinen toimenpide sopimuksellista työtä tekevän väestön aseman virallistamiseksi.

³ Uusklassisessa mallissa analyysi perustuu tavallisesti niin kutsuttujen push- ja pull -tekijöiden erotteluun. Push-tekijöillä viitataan siirtolaisten lähtömaissa vaikuttaviin tekijöihin, jotka lisäävät ihmisten maastamuuton todennäköisyyttä kuten alhaiset elinolot tai heikko talousnäkyminen. Pull -tekijöillä viitataan vastavasti tekijöihin siirtolaisia vastaanottavissa yhteisöissä, kuten vapaa poliittinen ilmapiiri tai paremmat työmahdollisuudet. (de Haas 2010; Harzig 2003, 36)

Espanja on kuitenkin 2010-luvulla seurannut yleiseurooppalaista kehitystä, jonka mukaisesti maa on tiukentanut poliittista linjaansa luomalla oikeudellisen ja poliittisen järjestelmän avulla mekanismeja maahanmuuton vähentämiseksi edellä mainitusta ”hiljaisesta hyväksymisestä” huolimatta. Näitä ovat olleet merialueen rajavalvonnan kasvattaminen, siirtolaisten salakuljetukseen osallistuneiden ihmisten ankarampi rankaiseminen, tarkastukset työpaikoilla sekä poliisivoimien ja taloudellisten varojen suuntaaminen siirtolaisten käännättämisprosesseihin. Lisäksi siirtolaispolitiikan eurooppalaistuminen eli EU:n yhteisen rajavalvonnan kehittyminen on hankaloittanut maahan tuloa. (González-Enríquez 2010, 260–263).

2.2 Senegalin yhteiskunnalliset olosuhteet ja niiden suhde ihmisten liikkuvuuteen

Sengalilaisten siirtolaisuuden historia 1900-luvun alkupuoliskolla liittyy Ranskan siirtomaahallinnon alueella luomaan verojärjestelmään, joka ajoi ihmisiä etsimään väliaikaisesti elantoa muualta verojen maksamiseksi (Beauchemin ym. 2014, 4). Ensimmäisen ja toisen maailmansodan aikaan senegalilaisia rekrytoitiin taistelemaan Ranskan merijoukkoihin, ja sotien jälkeen osa senegalilaisista jäi työskentelemään meriliikenteen ja kaupan kannalta tärkeisiin satamakaupunkeihin yhtäältä turvatakseen yhteisöjensä toimeentuloa kotimaassa, toisaalta vastatakseen siirtomaavaltojen sodanjälkeiseen työvoiman kysyntään (Uzelac 2018; Kane 2015).

Senegal itsenäistyi vuonna 1960 ja samana vuonna Ranska sopi entisen siirtomaansa kanssa bilateraalisen sopimuksen, joka takasi molempien maiden kansalaisille vapaan pääsyn ja taloudellisen toiminnan harjoittamisen maiden alueilla. Senegalilaisilla oli vapaa oleskelu- ja työlupaoikeus Ranskassa vuoteen 1973 saakka. Ranskan ohella Norsunluurannikon ja Ghanan kaakao- ja kahviteollisuuden, Gabonin öljyteollisuuden ja Keski-Afrikan maiden (ennen muuta Zairen ja Kongon) timanttikaupan luoma äkillinen tarve työväestölle lisäsivät maanosan sisäistä muuttoliikettä (Beauchemin ym. 2014, 4).

1980-luvulla Senegalin perinteinen maatalousjärjestelmä ajautui kriisiin ja kansalliset kehitysohjelmat eivät kyenneet tehokkaasti parantamaan ihmisten elinolosuhteita, jonka myötä muuttoliike Eurooppaan kasvoi huomattavasti (Toma & Castagnone 2015, 71).

Samaan aikaan siihen saakka suosituimpien kohdemaiden olosuhteet muuttuivat dramaattisesti. Ranska alkoi öljykriisin jälkeen kiristää työperäisen maahanmuuton, opiskeluvii-
sumien myöntämisen ja perheenyhdistämisen ehtoja ja kannustaa senegalilaisia pa-
laamaan, kun taas Afrikan kohdemaiden huono talouskehitys 1980-luvulla ja poliittiset
konfliktit 1990-luvulla lisäsivät useissa maissa senegalilaisiin maahanmuuttajiin muissa
Afrikan maissa sekä vastaavasti afrikkalaisiin siirtolaisiin Euroopassa kohdistunutta
muukalaisvihamielisyyttä. (Beauchemin ym. 2014, 4; Kane 2015, 104). Ranskan yh-
teiskunnallis-poliittisten muutosten myötä senegalilaisten liike Eurooppaan alkoi kohdis-
tua muun muassa Italiaan ja Espanjaan, joihin muuttajilla ei enää ollut samoja historialli-
sia, kulttuurisia tai kielellisiä siteitä. (Jabardo Velasco 2006, 9.)

Senegalilaisten kansainvälisen liikkumisen taustoja on selitetty tutkimuksessa muun
muassa EU:n ja Senegalin välisten kalastussopimusten⁴ näkökulmista niin rajatuilla laa-
dullisilla tapaustutkimuksilla (Jönsson & Kamali 2012; Mbow & Tamba 2007, 5–6), kuin
myös laajemmilla tilastoaineistoilla (Matthews 2015, 20), poliittisen talouden sekä il-
masto-olosuhteiden muutosten (Cross 2013) näkökulmista, ja sen laadullisia piirteitä on
selvitetty muun muassa maastamuuttajien motivaatiotutkimuksilla (esim. Mbaye 2014).

Globaalien kehitys- ja hyvinvointimittareiden avulla eri valtioista tietoa tuottavat ja kehi-
tysapua koordinoivat organisaatiot kuten Maailmanpankki (2018) ja Yhdysvaltojen kan-
sainvälisen kehityksen virasto USAID⁵ (2017) ovat raportoineet Senegalin tärkeimmiksi
maasta- ja maahanmuuttoon vaikuttaviksi tekijöiksi maan kalataloudessa ja ilmastolli-
sissa olosuhteissa tapahtuneet muutokset. Maan rannikkoalue vastaa noin 90 prosentti-
sesti maan teollisesta tuotannosta. Ilmastonmuutoksen on ennustettu lisäävän luonnon
ääri-ilmiöiden ja katastrofien kuten tulvien ja eroosion riskiä alueella. Elinympäristön
muutokset ja ilmasto saattavat siis heikentää paikallisyhteisöjen mahdollisuuksia turvata
toimeentulonsa Senegalin rannikkoalueilla tulevaisuudessa. (USAID 2017)

⁴ Tieteellinen konsensus EU:n kalastuspolitiikan eli CFP:n (Common Fisheries Policy) seurauksista
Länsi-Afrikan maille vaikuttaisi olevan, että ainakin jossain määrin sopimusten myötävaikutuksesta kala-
kannat ja niiden elinympäristö Länsi-Afrikan maissa ovat heikentyneet, paikallisten ja ulkomaisten kalas-
tajien välille on syntynyt konflikteja ja paikallinen kalastusteollisuus on taantunut, lisäksi kaupungistu-
miskehitystä sekä maastamuuttoa. CFP:n kohtaama kritiikki on huomioitu EU:n ja Länsi-Afrikan maiden
sopimusneuvotteluissa ja johtanut 2000-luvulla lukuisiin uudistuksiin, joiden vaikutuksista on toistaiseksi
vähän tutkimustietoa. (Seto 2015)

⁵ The United States Agency for International Development

2.3 Senegalilaisdiasporan muodostuminen Espanjassa

Linguère Mously Mbaye (2017, 2) esittää, että yksinkertaisin vastaus senegalilaisten Eurooppaan pyrkimysten taustalla on löydettävissä YK:n inhimillisen kehityksen indeksin paljastavista elintasoeroista: Vuonna 2017 Senegal löytyi 189 valtion joukosta sijalta 164, kun taas senegalilaisten siirtolaisten ensisijaiset kohdemaat Euroopassa (Italia, Ranska, Espanja) ovat 30 korkeimmalle sijoittuvan maan joukossa. Myös Beauchemin ym. (2014, 8) toteavat yleisten hyvinvointimittarien kuten tulotason ja elinkustannusten selittävän parhaiten Euroopan suosiota senegalilaisten maastamuuttajien keskuudessa suhteessa muihin Afrikan maihin.

Espanjaan muuttaneiden senegalilaisten maahanmuuttajien sosioekonomisista profiileista oli vähän tietoa ennen vuotta 1991, jolloin ensimmäisen virallistamisohjelman myötä tuli mahdolliseksi hahmottaa tilastolliseen tietoon perustuen senegalilaisyhteisön piirteitä Espanjassa (López Fernández & Maroto Blanco 2017, 196). Mercedes Jabardo Velasco (2006, 27–28) tiivistää senegalilaisten Espanjaan asettumiselle kaksi vaihetta: Ensimmäinen koski 1980-luvulla Katalonian alueelle asettuneita, vuosia epävirallisesti maassa olleita maataloustyöntekijöitä, joista suurin osa oli saapunut maahan Gambian passilla. Ryhmä koostui Senegalin (mutta myös Malin, Gambian ja Guinean) maaseudulta kotoisin olevista miehistä, jotka olivat etnisesti *mandingoja*, joka on Gambian suurin etninen ryhmä (Vázquez Silva 2011, 135).

Jälkimmäinen muuttoliike alkoi niin ikään 1980-luvulla, vakiintui vuosikymmenen vaihtuessa ja kiihtyi tultaessa kohti 2000-lukua. Muutokset kohdemaissa näkyivät siten, että senegalilaiset alkoivat muuttaa Espanjan ohella muun muassa Italiaan ja Yhdysvaltoihin, ja näissä maissa esimerkiksi Madridin kaltaisiin, kaupallisesti tärkeisiin ja turisteja houkutteleviin kaupunkeihin. Muuttoliike hyödynsi aiempaa enemmän molempien yhteiskuntien ja kulttuurien taloudellisia ja poliittisia olosuhteita ja muuttajat ylläpitivät siteitä kotimaahan. (Jabardo Velasco 2006, 27–28; Vázquez Silva 2011, 135).

Jälkimmäisessä vaiheessa Espanjaan asettuneet olivat lähes poikkeuksetta Senegalin suurimpaan etniseen ryhmään, *wolofeihin*, kuuluneita perheettömiä miehiä, jotka pyrkivät turvaamaan toimeentulonsa tekemällä kauppaa ja olivat kotoisin joko maan keskeltä länsi-osista tai pääkaupunki Dakarin tietyiltä asuinalueilta. Muuttajia luonnehti ylikansallisten suhteiden ylläpito, maantieteellinen liikkuvuus ja toimeentulon epävarmuus.

Ilmiötä on kuvattu käsitteellä *moodu-moodu*. Termi yleistyi Ranskassa, ja on sanan Mamadou diminutiivi-muoto. Mamadou on puolestaan erittäin yleinen miehen nimi wolofien keskuudessa. (Vázquez Silva 2011, 129–136.) Ousmane Kane (2015) kuvaa Yhdysvaltoihin 1980-luvulla asettuneiden ensimmäisen sukupolven senegalilaisiirtolaisten sosiodemografisia tunnuspiirteitä hyvin vastaavalla tavalla.

Espanja ja Italia alkoivat 1990- ja 2000-luvuilla houkutella muun muassa yllä kuvattujen virallistamisohjelmien vuoksi yhä enemmän senegalilaisia. Myös Italian ja Espanjan talouden työvoimaintensiivisyyttä, suurempaa kouluttamattoman ulkomaisen työvoiman tarvetta ja laajempaa (houkuttelevampaa) harmaan talouden osuutta on käytetty selittäjinä Italian ja Espanjan suosiolle senegalilaisten keskuudessa, etenkin suhteessa Ranskaan tai muuhun Länsi- ja Pohjois-Eurooppaan (Arango 2012; Beauchemin ym. 2014, 4; Toma & Castagnone 2015, 71). Espanjassa ulkomaisen väliaikaisen työvoiman tarve on tunnustettu myös useamman hallituksen toimesta, jotka ovat avoimesti pitäneet ulkomaista työreserviä talouden rakenteellisena osana, jota on voitu käyttää kulloisen työmarkkinatilanteen tarpeiden mukaisesti (Sabater & Domingo 2012, 193).

Kansallisten tilastokeskusten kotitalouskyselyjen ja Espanjan kotikuntarekisterin (Padrón Municipal) pohjalta on arvioitu, että noin kymmenessä vuodessa wolofien muodostama verkosto kasvoi sekä määrällisesti, että maantieteellisesti useammalle alueelle ja lähes jokaisessa Espanjan kaupallisesti merkittävässä kaupungissa oli jossain määrin vakiintunut senegalilaisyhteisö 2000-luvulle tultaessa. (Vázquez Silva 2011; Jabardo Velasco 2006, 29.)

Senegalilaisten kansainväliseen liikkumiseen on kyselytutkimuksissa havaittu sisältyvän erottamattomasti ajatus kotimaahan paluusta ja siihen on suhtauduttu väliaikaisena päätöksenä. 2000-luvun alussa wolof yhteisöjä Ranskassa ja Italiassa tutkineet sosiaali-antropologit havaitsivat, että kotimaan heikko talousnäkökulma ja työmahdollisuudet heikensivät palaajien mahdollisuuksia täyttää kulttuuriset perhevelvoitteet toimeentulon takaamisesta ja sosiaalisesti hyväksyttävästä paluusta, mikä lykkäsi paluupäätöstä. (Beauchemin ym. 2014, 7–9.)

2.4 Kaupanteko, solidaarisuus ja kosmopoliittisuus Muridi veljeskunnan järjestäytymisen lähtökohtina

Pyrin seuraavaksi kuvaamaan maan omaleimaista ”yhteiskuntasopimusta” sekä avaamaan senegalilaisten kansainvälisen liikkumisen kannalta olennaisen Muridi veljeskunnan historiaa ja suhdetta maan hallintoon. Senegalin poliittisen vallan ja uskonnollisten veljeskuntien suhteista on tutkimuksen piirissä havaittavissa erilaisia näkemyksiä, mutta Muridi veljeskunnan roolia yhteiskunnan kehityksessä on pidetty yleisesti erittäin merkittävänä (Lacomba 2001, Babou 2013; Diouf 2000).

Valtaosa senegalilaisdiasporasta ovat *wolofien* keskuudessa suosittu Muridi veljeskunnan jäseniä (Kane 2015). Joan Lacomban (2001, 164) mukaan senegalilaismuslimit muodostavat vähemmistön vähemmistön sisällä, jonka Islamin tulkinta, uskonnolliset instituutiot sekä kansainvälisen liikkumisen kontekstissa näyttäytyvä järjestäytyminen kohdemaissa erottavat ne muista muslimiyhteisöistä. Muridi veljeskunta on löytänyt muuttuneissa yhteiskunnallisissa toimintaympäristöissä kulloinkin erilaisia tapoja suhtautua paikkaan, suhteisiin ulkopuolisen maailman kanssa sekä kerryttää varallisuutta ja taloudellista tuotteliaisuutta (Diouf 2000, 684). Cheikh Anta Babou (2013) jäljittää Senegalin yhteiskuntasuhteita 1900-luvun ensimmäisen vuosikymmenen politiikkoihin, jolloin suufilaista islamin tulkintaa edustaneet uskonnolliset johtajat hyväksyttiin osaksi virallista siirtomaahallintoa ja heille annettiin valtaa etenkin suhteessa maaseutuväestöön.

Babou (2013) käyttää yhteiskuntasopimuksen asemasta käsitettä *modus vivendi*, jolla hän viittaa tiettyyn elämäntyyliin ja tapaan tulla toimeen, ja joka on syntynyt vaihteittain Muridi veljeskunnan ja Senegalin valtionhallinnon koloniaalisena ja jälkikoloniaalisena aikana lukuisten jännitteiden, kompromissien ja sovittelujen tuloksena. Prosessissa Muridi veljeskunta luopui poliittisesta vallasta ja ansaitsi itsenäisyyttä kulttuurin ja taloudellisen toiminnan aloilla, mikä teki mahdolliseksi uudelleentuottaa ja edistää yhteisön kulttuurisia identiteettejä ja vaurautta. (Mt.)

Islamilaisessa maailmassa heti uskonnon alkuaikoina lähes 1500 vuotta sitten syntyneiden veljeskuntien tarkoitus oli tuoda uskovaiset lähemmäs Jumalaa. Muslimiveljeskuntien sosiaaliset ilmentymät ja käytännöt eroavat joiltain osin kristillisistä herätysliikkeistä ja veljeskunnista. Eräs keskeisimmistä eroista liittyy hengellisiin tavoitteisiin: kristilliset

veljeskunnat eivät ole samassa mielessä mystisiä. Niiden tarkoitus on ennen kaikkea etsiä yksilöllistä pelastusta kollektiivisesti. (Lacomba 2001, 165.)

Muslimiveljeskunnista käytettävä arabiankielinen nimi *tariqa*, viittaa puolestaan *tiehen* tai *metodiin*. Sillä tarkoitetaan tapoja järjestäytyä uskonnollisesti, mitä luonnehtivat tietty organisaatio, usko ja rituaalit. Islamilaisessa maailmassa veljeskunnat sijoittuvat puhdasoppisen islamin rajoille, joissa pyhimyskultit, kuuliaisuus hengelliselle johtajalle ja ei-islamilaisten elementtien lisääminen hengellisiin käytäntöihin ovat mahdollistaneet islamin yhteensovittamisen muiden kulttuuristen traditioiden rinnalle, luoden uskonnollisen synkronismin muotoja Islamin ja paikallisten esi-islamististen käytäntöjen ja uskomusten välille. (Lacomba 2001, 166)

Veljeskuntien ensisijainen tavoite on ollut säilyttää, välittää ja levittää hengellisen johtajan opetuksia mahdollistaen pääsyn Jumalan luo määrättyjen rituaalien ja käytäntöjen kautta. Hengellisen ulottuvuuden ohella veljeskunnilla on ollut tämän tutkimuksen kannalta merkittäviä materiaalisia strategioita, kuten maallisen ja symbolisesti merkittävän perinnön (maa-alueet, rakennukset, varallisuus) omistuksen ja vaalimisen kautta tapahtuva vaikuttaminen, joka on antanut veljeskunnille poliittisia ja taloudellisia vaikutusmahdollisuuksia (Lacomba 2001, 167), ja joiden toteuttaminen on viime vuosikymmeninä kiihtyneen senegalilaisten kansainvälisen liikkumisen myötä saanut uusia muotoja.

Muridi veljeskunta perustettiin 1800-luvun lopulla, jolloin Ranska oli syössyt vallasta Senegalia hallinneiden luokkien hegemonian, ja valinnut siirtomaavallalle tyypillisen raaka-aineiden kaupallistamisen ja hyväksikäytön ensisijaiseksi tuotteeksi Senegalissa perinteisesti pitkään viljellyn maapähkinän soveltuvaksi tuotteeksi Ranskan kasviöljyn tuotannossa. Muridi veljeskunnan perustaja Cheikh Amadou Bamba onnistui pääsemään osaksi laajaa ja menestyksekkästä maapähkinän tuotantoa ja jakelua, jonka myötä Muridi veljeskunnasta tuli olennainen osa koloniaalista talousjärjestelmää, sillä se hallitsi maan maapähkinän tuotantoa vielä Senegalin itsenäistymistä (1960) seuraavilla vuosikymmenillä. (Diouf 2000, 684–685.)

Maapähkinän tuotanto tarjosi yhteisölle rauhanomaisen tavan muodostaa suhteita siirtomaahallinnon ja paikallisten uskonnollisten johtajien välille, sekä levittää uskonnollista sekä maataloudellista koulutusta tarjoavien oppilaitosten verkostoa kyläyhteisöissä (Babou 2013). Veljeskunnan perustaja Cheikh Amadou Bamban kuoleman (1927) jälkeen

hänen seuraajansa omaksuivat siirtomaahallinnolta kopioituja hierarkisia rakenteita, joiden avulla lisättiin yhteisön kurinalaisuutta ja koheesiota (Diouf 2000, 686).

Muridien hierarkisen järjestelmän pohjan muodosti vaatimus täydellisestä antautumisesta yhteisön johtajan auktoriteetille. Veljeskunnan asema siirtomaahallinnossa mahdollisti ideologisen autonomian säilyttämisen ja islamilaisten käytäntöjen harjoittamisen, vaikka jo veljeskunnan syntyhistorian alkuajoista lähtien Muridi veljeskunnan jäsenille pyhien kirjoitusten opettelu on ollut vähemmän tärkeää suhteessa uskonnollisille johtajille (*marabout*⁶) työskentelyyn. Taloudellinen tuotanto, eli maapähkinäteollisuuden kaupallistaminen ja kasvattaminen siirtomaavallan hallinnon sisällä loivat muridiveljeskunnalle ainutlaatuisen ”kosmopoliittisen” identiteetin, tavan osallistua ilman assimilaatiota, ”järjestäytyen paikallisesti ei ainoastaan vahvistaakseen omaa asemaansa vaan myös vakiinnuttamalla ja perustamalla tapoja olla dialogissa universaalin kanssa”. (Diouf 2000, 686).

Veljeskunnan perustaja Chiekh Amadou Bamba haudattiin perustamaansa Touban kaupunkiin, jonne rakennettu Saharan eteläpuolisen Afrikan suurin moskeija, sekä perustaja Amadou Bamban mausoleumi symboloivat edelleen muridien taloudellista, yhteiskunnallista, arkkitehtuurista ja kulttuurista menestystä sekä auttavat yhteisöä jäsentämään kuvaa itsestään laajana kauppaa käyvänä diasporana. Muridien suurin haave on tulla haudatuksi Touban hautausmaalle ja Mekan sijaan he pyhiinvaeltavat Toubaan. Toisen maailmansodan jälkeen siirtomaata hallinneen Ranskan satamiin muuttaneet senegalilaiskauppiat perustivat uskonnollisten ohjeiden mukaan järjestäytyneitä, *dahireiksi* kutsuttuja uskonnollisia yhteisöjä, jotka pitivät muridit urbaanin ympäristön marginaalissa, ja loivat pohjan veljeskunnan projektiin myöhemmin yhä vahvemmin institutionalisoiduille käsityksille kansainvälisestä liikkuvuudesta, järjestäytymisestä ja kaupankäynnistä osana uskonnollista maailmankuvaa. (Diouf 2000, 687–690.)

Yhteisön laajemman kansainvälistymisen lähtökohdat luotiin Baboun (2017, 131–135) mukaan veljeskunnan toisen kalifin El Hadji Falilou Mbackén kuolemaa vuonna 1968 seuranneen kalifi Abdou Lahat Mbackén aikakaudella, jolloin veljeskunnan uskonnollinen johto asettui vastustamaan valtionhallintoa pahoina kuivuuden vuosina. Ilmastolliset olosuhteet sekä kansainvälisten rahoitusinstituutioiden rakenneohjelmat hankaloittivat tuona aikana maaseutuväestön toimintaedellytyksiä.

⁶ Erityisesti Pohjois-Afrikan islamilaisissa käytetty nimitys uskonnollisille johtajille

Muuttoliike suuntautui aluksi maansisäisesti maaseudulta kaupunkeihin, mutta 1970-luvulta lähtien myös Senegalin ulkopuolelle Eurooppaan ja Amerikkoihin. Senegalin hallituksen vuonna 1986 tekemä päätös luopua Senegalissa valmistettujen tuotteiden suojelemisesta sekä sitä seuranneet markkinatalouden vapauttamista koskeneet politiikat avasivat veljeskunnalle mahdollisuuden tulla osaksi globaalia maahantuonti ja -vientiteollisuutta, josta muodostui erottamaton osa muridien identiteettiä. Kulkukauppiaina Dakarin ja muiden senegalilaiskaupunkien kaduilla urbaaniin ympäristöön asettautuneet muridit tulivat osaksi taloudellisen globalisaation kiihdyttämää kauppaa maailman suurimmissa kaupallisissa keskuksissa solmien globaaleja kauppasuhteita. (Diouf 2000, 692.)

Alun perin tekstiilien ja elintarvikkeiden markkinapaikasta Sandagasta Dakarissa on muridien kaupankäynnin ansiosta kasvanut Touban pyhän hautausmaan taloudellinen vastine, jossa kaupataan muun muassa Aasiasta (Hong-Kong), Lähi-Idästä (Djebba) sekä Pohjois-Amerikasta (New York) tuotuja tuotteita (Diouf 2000, 691). 1900-luvun puolivälistä tälle vuosituhannelle siirryttäessä Muridi veljeskunta muokkaantui maaseudun maapähkinää viljelevästä maalaisköyhälistöstä urbaanissa ympäristössä kauppaa käväksi yhteisöksi (Babou 2013, 137)

Muridien kaupallista menestystä on selitetty veljeskunnan jäsenten uskollisuudella *maraboutia* (uskonnollista johtajaa) kohtaan, joka hallinnoi laajaa uskonnollisten seuraajien ja taloudellisen toiminnan verkostoa. Muridit perustavat *dahireja* aina asettuessaan uuteen paikkaan ja uudelleennimeävät asuin- ja työympäristönsä katuja ja paikkoja pyhän kaupunkinsa Touban mukaan asuen usein monilukuisesti ja tiiviisti samalla alueella. Yhteisön omaksuma diasporinen kulttuuri luo tunnetta solidaarisuudesta, yhteistyöstä ja kiintymyksestä. Yhteisö luo itselleen normeja, arvoja ja kurinalaisuutta. (Diouf 2000, 694.)

Vaelteleva elämäntyyli, *moodu-moodu*, sisältää kieltäytymistä ja luopumista, mutta on toisaalta liikkuvaa ja muuttuvaa ainoastaan alueellisessa mielessä, kuten yllä kuvatut tavat uusintaa omaa kulttuurista traditiota rituaalien, kuvien, tekstien ja sosiaalisuuden muotojen kautta osoittavat. Liikkuvuuskyvyn ohella muridien taloudellista menestystä luonnehtii äärimmäinen joustavuus ja kyky hankkia taloudellista hyötyä: myydä halvemmalla sitä mille ikinä onkaan kysyntää. (Diouf 2000, 694.)

Touban kaupungin ja synnyinmaan pyhyiden rakentaminen konkreettiseksi ja symboliseksi viittauspisteeksi on olennainen osa senegalilaissiirtolaisuuden kaksisuuntaista, taloudellis-uskonnollista prosessia. Ensiksi se näkyy materiaalisesti erilaisia rakennus- ja kehitysprojekteina, joista merkittävimmät ovat olleet Touban kaupungin, moskeijoiden ja infrastruktuurin kuten kirjastojen ja sairaaloiden rakentaminen. Toiseksi se liittyy muridien *mielikuvitteellisten objektien luomiseen*, kuten veljeskunnan perustaja Amadou Touban kirjoituksissa ilmenevien urotekojen ja ihmeiden rituaalinomaiseen esittämiseen eri muodoissa. Senegalilaissiirtolaisten liikkuva elämäntyö edellyttää yhteisön identiteetin kannalta kriittisten pyhän Touban kaupungin symboliikan kuin myös Sandagan kauppakesittymän olemassaoloa. Tekstien, objektien ja Touban avulla muridismi ”kessyttää globaalia ja tuntematonta hyötyen siitä ja hankkien siinä osansa itselleen tutuilla tavoilla”, jotka halveksuvat islamilaisia ja länsimaalaisia vaateita ”globaalista”. (Diouf 200, 699).

Alun perin uskonnollisen opetuksen instituutioina ja rukouspiireinä toimineet *dahirat* muokkautuivat kansainvälisessä ympäristössä eri maihin perustattaviksi kansalaisjärjestöiksi, joiden tehtäväksi tuli sitouttaa seuraajat yhteiseen projektiin yli kansallisten ja suku- tai heimorajojen, ja jotka koordinoivat toimintaa ilman välittäjiä suoraan veljeskunnan johdon kanssa. *Dahirojen* kautta veljeskunta on pystynyt kanavoimaan valtavia rah summia yhteisölle tärkeisiin rakennushankkeisiin ja infrastruktuuriin kuten sairaaloihin, koulutuslaitoksiin, uskonnollisiin tapahtumiin ja moskeijoihin kotimaassa. (Babou 2017, 138)

Kansainvälistyneen yhdistystoiminnan kansantaloudellinen vaikutus on niin ikään merkittävä, ja vaikka olen edellä todennut veljeskunnan luovuttaneen alkuaikoinaan poliittista valtaa siirtomaahallinnolle asemansa ja elintilansa mahdollistamiseksi, senegalilaisdiasporaa edustavien yhdistysten valta kotimaan politiikkaan ja kansallisiin vaaleihin nykyään on tutkimuksessa tunnistettu (Vari-Lavoisier 2016). Lisäksi *dahiroilla* on tärkeä sosiaalisen integraation ulottuvuus välittäessään toimintansa puitteissa seuraajilleen yhteisön arvoja kurinalaisuudesta, työteliäisyydestä, veljellisestä rakkaudesta ja jakamisesta (Massó Guijarro 2017, 127). Yhdistystoiminnan ja järjestäytymisen kautta veljeskunta on pystynyt myös lisäämään tunnettavuuttaan ja neuvottelemaan suhteitaan osana muuta yhteiskuntaa kotimaan ulkopuolella.

Tästä selkein esimerkki on 1980-luvulla New Yorkin Harleemiin asettunut senegalilaisyhteisö, jonka rooli kaupunginosan uudelleenasettamisessa ja taloudellisen toiminnan elvyttämisessä johtivat vuonna 1989 kaupunginjohtoon tunnistamaan heinäkuun 29. päivän veljeskunnan perustaja Cheikh Amadou Bamban viralliseksi muistopäiväksi. Siitä lähtien veljeskunta on järjestänyt tuhansia osallistujia vuosittain kokoavan muistokulkueen, jossa uskonnollisten symbolien ohessa he kantavat Yhdysvaltojen lippua. Juhlapäivän kunniavieraisiksi saapuu vuosittain veljeskunnan korkeimpia uskonnollisia johtajia, ministerejä sekä Senegalin parlamentin edustajia. Veljeskunnan New Yorkin kaupunkikuvaan institutionalisoiduilla rituaaleilla on suuri merkitys koko Senegalille ja sen maailmanlaajuiselle diasporalle. (Kane 2015, 112.)

Yhdysvaltoihin asettunutta muridiyhteisöä tutkinut Ousmane Kane (2015, 113) tiivistää Muridien suhdetta vastaanottavaan yhteiskuntaan toteamalla ”they tend to have no political agenda other than *making it in America*”. Ainoina poliittisina pyrkimyksinä hän tunnistaa tavoitteen yhdistymisvapaudesta, tunnustetuksi yhteisöksi tulemisesta sekä oleskelun virallistamisen mahdollisuuksien parantamisen, mutta laajemmin erotuksena muista afroamerikkalaisvähemmistöistä he eivät ole kollektiivina osallistuneet esimerkiksi kansalaisoikeuksia ajaviin liikkeisiin. Veljeskunnan rauhanomaisuutta ja suhdetta paikalliseen yhteisöön alleviivaa islamin Profeettaa ylistävän monituhatpäisen kulkueen järjestäminen keskellä New Yorkia syyskuun 2001 pommi-iskujen jälkeen. Epäpoliittinen suhtautuminen esimerkiksi rotukysymyksiin mahdollisti Yhdysvalloissa Muridi veljeskunnan suhteiden luomisen valkoisen väestön kanssa ja avasi mahdollisuuksia työntekoon. (Mt.)

Olen edellä pyrkinyt luomaan tutkimukselleni kontekstin. Olen taustoittanut tutkimani katukauppailmiön materiaalisia, poliittisia, kulttuurisia ja uskonnollisia olosuhteita. Pyrin seuraavaksi lähestymään yksittäisten katukauppiaiden elämismailmoja ja kokemusta kaupankäynnin laittomuudesta esitetyn kirjallisuuden valossa. Seuraavassa luvussa esitelen tutkimukseni teoreettiset ja epistemologiset lähtökohdat sekä katukauppaa säätelevän normatiivisen viitekehyksen.

3 TOOREETTINEN VIITEKEHYS

3.1 Transnationalismi siirtolaistutkimuksen paradigmana

Siirtolaistutkimuksen kansallisvaltio- ja etnosentriset näkökulmat sekä siirtolaisuudesta johdettuja eroja naturalisoiva ja normalisoiva viitekehys ovat olleet kasvavan kritiikin kohteena (Dahinden 2015, 2208), ja sitä on syytetty muun muassa tutkimuskohteen metodologisesta pahoinpitelystä rajoittaessaan tutkimuksen esimerkiksi tietyn kansallisvaltion kontekstiin (Vázquez Silva 2011, 129), sekä metodologisesta nationalismista normalisoidessaan tutkimuksen piiriin kansallisvaltioparadigmaa vahvistavia kategorioita, muuttujia ja logiikoita (Anderson 2019; Dahinden 2015; Wimmer & Schiller 2002).

Niin ikään on argumentoitu, että siirtolaisuustutkimus ei ole onnistunut selittämään tyydyttävästi siirtolaisuutta (Munck 2008, 1230). Yhtenä syynä on pidetty poliittisesti orientoituneen, humanitaarisen tai aktiivista puuttumista painottavan tiedonmuodostuksen sekä tieteellisen tutkimuksen välisen erottamisen puutteellisuutta (Cvajner & Sciortino 2010, 391). Lisäksi teorian rakennusta on pidetty epäyhtenäisenä, ja sen on todettu koostuvan irrallisista teorioista, malleista ja viitekehyksistä (Arango 2000, 283). Rajoitettua ymmärrystä on puolusteltu metodologisilla tekijöillä ja empiirisen näytön puuttumisella (Cvajner & Sciortino 2010, 391), joka esimerkiksi epävirallisen siirtolaisuuden joidenkin ilmiöiden määrällisten ulottuvuuksien osalta luultavasti pitääkin paikkaansa (Vogel ym., 2011). Martina Cvajnerin ja Giuseppe Sciortinon (2010, 391) mukaan ei kuitenkaan ole syytä olettaa, ettei luotettavaa empiiriseen näyttöön perustuvaa käsitystä siirtolaisuuden ilmiöistä voitaisi tuottaa.

Historiallisesti siirtolaisuutta on teoretisoitu muun muassa kansallisvaltioista toisinaan riippumattomia kehityskulkuja kartoittavan globalisaation viitekehyksen (Chambon ym. 2013, 3), eri tuotannon tekijöiden epätasaisen jakautumisen vuoksi ihmisiä liikkumaan kannustavien työntö- ja vetovoimakannustimien, makrotalouden rakenteellisten tai historiallisten valtasuhteiden epätasa-arvoisuudesta kiinnostuneiden mallien, sekä erilaisten systeemiteorioiden avulla (Kara 2016, 26–31, de Haas 2010).

2000-luvulla tutkimuksen piirissä yllä mainittuja epistemologisia ongelmakohtia on pyritty huomioimaan ja välttämään transnationalismin käsitteen avulla. Transnationalistinen tutkimus tunnistaa lisääntyneen kansainvälisen ihmisten liikkumisen aikakaudella kansallisrajat ylittäviä sosiaalisen tuen mekanismeja, suhteita ja rakenteita, ja sillä viitataan ”ihmisten, tavaroiden, rahan, ideoiden, symbolien ja kulttuuristen käytäntöjen” kehämäiseen kiertoon yli kansallisten rajojen, rajoittumatta ainoastaan institutionalisoituihin ja pysyviin ylikansallisiin suhteisiin eri maiden välillä (Chambon ym. 2013, 1).

Transnationalismin viitekehys kartoittaa ”kuulumisen tunteiden, uskomusten ja yhteisten ajatusten kaavoja sekä näistä erottamattomia taloudellisia, poliittisia, kulttuurillisia ja yhteiskunnallisia tekijöitä, työvoiman kytköksiä sekä valtasuhteita ja niiden järjestelmällisiä rakenteita, jotka ylittävät kansalliset rajat” (Chambon ym. 2013, 2). Transnationalistisen viitekehysten lähtökohdiksi on niin ikään määritelty se, miten siirtolaiset sekä kantaväestö muokkaavat taloudellisia, poliittisia ja kulttuurisia olosuhteita ja vastaavasti mikä vaikutus olemassa olevilla rakenteilla on edellisiin (Kara 2016, 33)

Määritellessäni tutkimuskohteeksi laittomuuden kokemuksen senegalilaisten katu-kauppiaiden elämismailmassa ja sosiaalisessa kontekstissa, oma tutkimukseni ei välttämättä kykene ylittämään edellä esitettyä kritiikkiä. Pyrin kuitenkin seuraavassa perustelemaan tutkimusasetelmaani varten tekemäni valinnat, täsmentämään tutkimukseni suhdetta muuhun siirtolaisuuden ja maahanmuuton tutkimukseen sekä tapausesimerkkini avulla esittämään tutkimuskohteeni osana ”ainutlaatuista paikallista projektia globaalissa ympäristössä” (Diouf 2000, 700). Senegalilaisdiasporan omintakeiset toimintatavat globalisaatioprosessien keskellä ovat tutkimuksen näkökulmasta kiinnostava kansainvälisyyden ja ihmisten liikkumisen muoto.

3.2 Laittomuuden kokemus tutkimuskohteena

Laittomuus tarkoittaa Nicholas De Genovan (2002, 422–423) mukaan aina viime kädessä sosiaalista suhdetta valtioon, sillä lain rikkominen tapahtuu jonkin lain säätäneen valtion sisällä. Laittomaksi määriteltävät ihmiset tulevat ottaneeksi osaa suhteisiin ja vuorovaikutukseen niin ”laillisten” maahanmuuttajien, kuin myös ei-maahanmuuttajien kanssa, ja saattavat usein elää laillisten kategorioiden kaltaisissa tilanteissa esimerkiksi naapureina,

perheenjäsenenä, kämppäkavereina, vaimoina, työkavereina ja niin edelleen. Laittomuus saattaa näyttäytyä heille merkityksettömänä päivittäisissä elinympäristöissä, joissa he ovat erottamattomia heitä ympäröivistä ihmisistä, kunnes yhtäkkiä laillinen todellisuus tuleekin äärimmäisen määrittäväksi tekijäksi. Oleskeluluvottomien siirtolaisten konseptualisointi omaksi tutkimuskategoriakseen tarkoittaisi tällöin “epistemologista väkivaltaa” sitä todellisuutta kohtaan, jossa epäviralliset tai dokumentoimattomat siirtolaiset elävät. Näin tehdessään tutkimus tulee potentiaalisesti ottaneeksi osaa “siirtolaisten laittomuuden jokapäiväiseen tuottamiseen” diskursiivisesti, jonka voidaan ajatella vahvistavan osaltaan maahanmuuttolakien käsitteellistä voimaa. (Mt.).

Jotta pystyttäisimme muodostamaan mielekkään analyysin tietystä siirtolaisuuteen liittyvästä ilmiöstä, tulisi kyetä määrittelemään sen historiallinen erityisyys, osana jonkin kansallisvaltion laillista ja poliittista todellisuutta (De Genova 2002, 423) ja ”kaivaa syvemmälle ilmiön paikallisiin ulottuvuuksiin” sen sijaan, että se esitettäisiin esimerkiksi globalisaation metaforana (Munck 2008, 1229). Muuttamalla tutkimuksen kohdetta maahanmuuttajien laittomuudesta laittomuuteen olosuhteena ja tilana on siten ei ainoastaan käsitteellisiä, vaan myös epistemologisia ja konseptuaalisia vaikutuksia (De Genova 2002, 423).

Eräs tapa pyrkiä denaturalisoimaan laittomuus staattisena kategoriana, on ottaa lähtökohdaksi lainsäädäntö jonkin olosuhteen tai teon (laillisen tai laittoman) tuottajana. Kunkin maan kontekstissa käyty keskustelu laista ja sen tuottamista vaikutuksista muodostuu historiallisesti ja lainsäädännöllinen viitekehys on ennen muuta “lukuisten laskelmoitujen ja monimutkaisten interventioden historiallisessa prosessissa muodostunut kokonaisuus” (De Genova 2002, 424). Vaarana voi tällöin olla, että lainsäädännöllisestä viitekehyksestä muodostuva käsitys tullaan nähdä jonkin yhtenäisen tai koherentin strategian lopputuloksena tai, että esimerkiksi kansainvälistä liikkuvuutta koskevan lainsäädännön ajateltaisiin olevan seurausta jostakin struktuurallisesta logiikasta tai järjestelmän funktionaaliseksi osaksi syntynyt sivutuote (mt.).

Lähtökohtanani tutkimuksessa voidaan pitää De Genovan (2002, 424) tiivistämää kuvausta, että maahanmuuttoissa ei ole kyse summittaisista mistä tahansa mihin tahansa maahan tapahtuvasta ihmisten liikkeestä, vaan ne ovat aina yhtäältä *kaavamaisia*, sekä toisaalta *tuotettuja*. Tulkintatavassa, jossa lakia kohdellaan määräävänä ja erillisenä, on

riskinä vahvistaa valtion itsensä auktoriteettiä ja kadottaa näkyvistä lakien historiaan perustavasti kuuluva erilaisten “strategioiden, kompromissien ja taktiikoiden sekavuus, joiden vaikutuksesta lainsäätäjät ovat tulleet implementoineeksi lakeja tiettyinä historiallisina hetkinä sovitellessaan poliittisia kamppailuja tai yhteiskunnallisia kriisejä” (Mt.).

Tämän tutkimuksen näkökulmasta tärkeän johdatuksen “strategioiden, kompromissien ja taktiikoiden sekavuuteen” poliittisten kamppailujen sovittelussa tarjoaa David Moffetten (2015) väitöskirja Espanjan maahanmuuttopolitiikan logiikoista ja käytännöistä vuosina 1980-2010. Hän argumentoi Espanjan maahanmuuttoregiimin kehittymisen sisältäneen kolme vallitsevaa, toisiinsa limittyntä ja keskenään ristiriitaista diskurssia. Ensimmäinen (1) sisältää Espanjan kolonialistiseen historiaan liittyvää ajattelua, jossa maahanmuuttajia on käsitelty kulttuurisina subjekteina (*culturalization*). Toinen (2) käsittää poliittiset ratkaisut muuttoliikkeiden hallintaan tähtäävinä työvoimapolittisina keinoina ja epäviralliset maahanmuuttajat työntekijöinä, jotka osallistuvat kansallisille työmarkkinoille (*labouralization*). Kolmas (3) sisältää poliittisia näkemyksiä ja käytäntöjä, jotka tähtäävät suojelemaan kansallista suvereniteettiä, ehkäisemään laitonta maahantuloa sekä esittämään siirtolaiset potentiaalisena uhkana (*securitization*).. (Mt.)

Hallinnan analyysinsä yhtenvetona Moffette (2015) hahmottelee kuvan Espanjan maahanmuuttopolitiikasta järjestelmänä, joka tuottaa maassaolon virallistamiseen pyrkiville ihmisille koeajan (*probation period*), jonka puitteissa maahanmuuttajien joukosta oleskelu mahdollistuu kansallisen järjestelmän asettaman säätelykehikon kanssa parhaiten yhteensopiville ihmisille.

Lain taktisen ulottuvuuden korostaminen tarkoittaa, että niitä koskevan analyysin tulee huomioida lakien olevan aina suhteellisia ja toteutukseltaan epävarmoja niiden pyrkiessä muodostamaan mistä tahansa ryhmästä hallittavia kohteita. Näin ollen, kun ajattelutavoista johdetut lait ymmärretään ei niinkään ilmauksina objektivoiduista yhteiskunnallisista suhteista, vaan pikemminkin kamppailuna niiden objektivoinniseksi, kaikki näyttäytyy huomattavasti ennustamattomampana. (De Genova 2002, 425.)

Suomen oleskelulupalainsäädännöstä kesäkuussa 2016 poistettu humanitaarisiin perustein myönnetyn oleskeluluvan poistamiseen liittyvän prosessin kuvaus valaisee yllä esitettyä argumenttia laista erinäisten yksittäisten kamppailujen ja interventioiden tuloksena: Turvapaikanhakijoiden massiivisen määrän kasvun seurauksena Suomessa vuosina 2015–2016 syntyi poliittista painetta hillitä ulkomaalaisille myönnettävien oleskelulupien

määrää. Tämän johdosta hallitus perusti ministerityöryhmän maahanmuuttoa varten (Valtionvarainministeriö 2015), jonka esityksestä hallitus teki eduskunnalle helmikuussa 2016 esityksen (HE 2/2016) ulkomaalaislain muuttamisesta. Kesäkuussa 2016 Suomen ulkomaalaislaista poistettiin *humanitaarisen suojelun* perusteella aiemmin myönnetty oleskelulupakategoria. Lupakategorioihin tehdyn lakimuutoksen jälkeen humanitaarisen suojelun perusteella Suomessa oleskelleille ulkomaalaisille ei enää voitu myöntää jatko-oleskelulupia. Mikäli henkilö ei täyttänyt minkään muun oleskelulupakategorian kriteerejä ei hän tällöin pystynyt jatkamaan laillista oleskeluaan Suomessa.

William Walters (2015) pohtii Michel Foucault'n *governmentality* viitekehyksen käyttöä (esim. Moffette 2015 edellä) siirtolaistutkimuksessa. Hän näkee riskejä foucaultlaisen hallinnan analyysin käyttämisessä sellaisenaan siirtolaistutkimuksessa, sillä tämä saattaa tuottaa ennalta-arvattavaa analyysiä tai teoreettinen käsitteistö voi muuttua tutkimuskohteesta olennaista tietoa suodattavaksi filteriksi. Sen sijaan hän pitää foucault'laisen perinnön hyödyntämistä siirtolaiskysymysten tarkastelussa relevanttina erityisesti hänen ajattelussa painottuvien kriittisyyden, kokeellisuuden ja historiallisuuden vuoksi. (Mt., 4).

Pyrkiessäni kuvaamaan kokemusta katumyynnin laittomuudesta, pidän Waltersin (2015, 5) huomioita siirtolaistutkimuksen ja hallinnan kysymysten tutkimisesta olennaisina. Hän tarkentaa erityisesti kolmea tekijää, jotka tutkijan tulee huomioida: Ensinnäkin tutkimuksen tulee pyrkiä eroon julkisille, yksityisille ja kolmannen sektorin organisaatioille ominaisesta tavasta organisoida ja oikeuttaa siirtolaiskysymyksiin liittyvät kampanjat ja aloitteet ikään kuin jonkin pahan asian poistamiseksi, koska tämä kiihdyttää poliittisesti ajankohtaisten ilmiöiden ympärillä tyypillisesti syntyvää polarisaatiota julkisessa keskustelussa. (Mt.)

Toiseksi Walters (2015, 5) painottaa, että yksisuuntaisten logiikoiden etsimisen sijaan tulisi tehdä analyysiä erilaisten hallinnan rationaliteettien ja tekniikoiden odottamattomista, paradoksaalisista ja heterogeenisistä ulottuvuuksista. Näitä tarkastelemalla saataisiin kiinni ohjelmien ja käytäntöjen epätäydellisyyksistä ja huomata niiden satunnaisuus. Hallinnan improvisoidut ja sekoittuvat käytännöt tulevat hänen mukaansa kokonaisuudessaan tarkastelluiksi etnografisesti orientoituneessa tutkimuksessa. Kolmanneksi hän painottaa nykyhallinnolle tyypillistä vallan sekoittumista, jossa tyypillisesti in-

tresseiltään julkista valtaa vastaan asettuvat toimijat, kuten kolmannen sektorin organisaatiot, tulevat ottaaneeksi julkiselle vallalle aiemmin kuuluneita tehtäviä, esimerkiksi vastaanottokeskustoimintaa (Mt., 5-6).

Kansainvälisen liikkumisen ja hallinnan välisten suhteiden pohtiminen on tämän tutkimuksen kannalta olennaista, koska lähestyn katukauppioiden elämismaailmaa toimintaan liittyvän hallinnan ja kontrollin kokemuksen näkökulmista. Olen kiinnostunut siitä, millä tavalla monipuolisesti toimintaympäristössään kaupallisen toiminnan edellytyksiä etsivät senegalilaiskauppiat suhtautuvat viranomaiskontrolliin ja tavoittelen laajempaa ymmärrystä siitä, mitä tarkoittaa olla luvatonta toimintaa harjoittava katukauppias Espanjassa.

Lisäksi on olennaista täsmentää tutkimukseni suhdetta luvun alussa esittelemäni siirtolais- tai maahanmuuttotutkimuksen kategorioihin 'siirtolaisuus' ja 'maahanmuutto'. Olen määritellyt tutkimukseni keskeisiksi viittauspisteiksi omassa tutkimuskentässään laittomuuden ja transnationalistisen siirtolaistutkimuksen näkökulmat. Ymmärrän kuitenkin 'siirtolaisuuden', 'maahanmuuton' ja esimerkiksi 'kotoutumisen' käsitteiden epistemologiset ongelmat tutkimuksen analyttisinä kategorioina. Ne voidaan ymmärtää kansallisvaltioparadigmassa eroja normalisoivina ja poliittisesti sekä normatiivisesti latautuneina käsitteinä (Dahinden 2015).

Empiirisessä analyysissäni edellisiä osuvampi käsitteellinen viitekehys on 'liikkuvuus'. Se sisältää ajatuksen liikkuvuudesta "fundamentaalisena osana sosiaalista elämää" ja on kiinnostunut ymmärtämään liikkuvuutta sinänsä, mutta myös sen esiintymistä, politiikkaa ja arvoja tietyssä kontekstissa, ja huomioi liikkuvuutta rajoittavia tai lisääviä "materiaalisia sekä ei materiaalisia infrastruktuureja" (Dahinden 2015, 2215). Senegalilaishistorioitsija ja -sociologi Mamadou Dioufin (2000) kuvaus Muridi veljeskunnan elämäntyylistä alleviivaa ajatustani katumyyjistä 'kansainvälisinä liikkujina' pikemmin kuin 'siirtolaisina' tai 'maahanmuuttajina':

"He is an Italian, a New Yorker, a Marseillais, a Spaniard. He is constantly in movement. His stopover points are hotel rooms or overcrowded apartments in the main cities of the world where merchandise is piled up. He is always just stopping off, always in transit, thus erasing the notion of a fixed residence. But a center nonetheless remains: Touba—the place of spiritual and economic investment and the desired last resting place for eternity." (Diouf 2000, 695)

Valintani kansallisen lainsäädännön sisällyttämisestä katukauppioiden elämismaailmaa koskevaan analyysiin on mielestäni yllä esitetystä normatiivisesta ja epistemologisesta kritiikistä huolimatta perusteltu. Katukauppaa havainnoidessani valvovan viranomaisen ja kauppioiden vuovovaikutus näyttäytyi ennen muuta kapeissa kortteleissa tapahtuvana kissa-hiiri leikkinä. Oletin havaintojeni perusteella, että lainsäädännöllä, luvattomuudella, lailla ja normatiivisella viitekehyksellä olisi *jokin* merkitys kauppioiden elämismaailmalle. Kaupankäynti vaikutti tilanteelta, jossa luvattomuus ja laittomuus tulivat tutkimuskohteelleni merkitykselliseksi. Pyrin kuitenkin analysoimaan tutkimuksen normatiivista viitekehystä edellä kuvatuista teoreettisista lähtökohdista käsin korostaen sen taktisia ja poliittisia ulottuvuuksia. Vastaan seuraavaksi kysymykseen siitä, miten tutkimuksessani suhtaudun tietoon ja mitä ajattelen keräämäni aineiston voivan kertoa tutkimuskohteestaan.

3.2 Epistemologiset lähtökohdat

Tutkimukseni tavoitteena on laadulliselle tutkimukselle ominaisesti ymmärtää katukauppioiden tilanteen ainutlaatuisuutta osana tiettyä kontekstia ja siinä tapahtuvaa vuorovaikutusta (Merriam 2002, 5). Lähtökohtaani voi kuvata etnografiseksi, sillä tulkitson aineistoani ja tutkimuskohdettani katukauppioiden kulttuuristen käytäntöjen näkökulmasta (mt.). Etnografia tarkoittaa laadullisessa tutkimuksessa tietyn kulttuurin tai yhteisön kuvaamista jokapäiväisen elämän, käytöksen ja toiminnan näkökulmista. Etnografiselle tutkimusotteelle tunnusomaista on kerätä aineisto niin kutsutun kenttätyön avulla, jossa tutkija tulee osaksi tutkittavan ryhmän toimintaa. Lisäksi olennaista on tutkijan itsensä osallistuminen aineiston keruuseen osana jonkin ryhmän toimintaa ja tuon osallistumisen eksplisiittinen esiintuonti ja reflektointi suhteessa tutkimustuloksiin tutkimusraportoinnissa. (Fusch ym. 2017, 924.)

Tutkimukseni eroaa fenomenologisesta tutkimusperinteestä siinä mielessä, että tarkasteluni ei ole kiinnostunut yksittäisten myyjien toiminnalleen antamista merkityksistä sinänsä, ja oletta fenomenologisen merkitysteorian mukaisesta viitekehyksestä käsin voivansa ymmärtää tutkimuskohdetta ainoastaan niiden pohjalta (Laine 2010, 31). Etnografiselle tutkimukselle ominaisesti lähestyn katumyyjien kokemusta heidän päivittäisen toiminnan ja jokapäiväisen elämismaailmansa tutkimisen kautta (Jäppinen 2015, 58), ja

keskityn ennen kaikkea ryhmän prosesseihin ja järjestäytymisen tapoihin yksilöiden si-
jaan (Fusch ym. 2017, 925).

Pragmatistisen filosofian piirissä on niin ikään oltu kiinnostuneita ihmiskokemuksen
tutkimisesta. Yhdysvaltalainen filosofi John Dewey (1859–1952) on eräs keskeisimpiä
pragmatistista teoriaa kehittäneitä ajatteliijoita. Kai Alhanen (2013, 8) toteaa teoksensa
John Deweyn kokemusfilosofia johdannossa Deweyn olleen huolissaan siitä, että “ko-
keminen käsitetään yksilön mielen sisäisenä psykologisena ja puhtaan subjektiivisena
prosessina, jonka rakenteet ja sisällöt ovat erillään luonnosta ja yksilön sosiokulttuuri-
sesta ympäristöstä”.

Heidi Muurinen (2019) käsittelee väitöskirjassaan pragmatismien ontologisia ja epistemo-
logisia lähtökohtia suhteessa realistiseen ja konstruktionistiseen tutkimukseen jättäen
tuon suhteen osittain avonaiseksi. Muurisen mukaan pragmatistisen tutkimuksen voidaan
nähdä yhdistyvän molempiin. Sen avulla ajatellaan voitavan tavoittaa parasta mahdollista
tietoa, mutta ei lopullista tai absoluuttista totuutta. Hän toteaa pragmatismien liittyneen
Deweyn ajattelussa olennaisesti instrumentalismien käsitteeseen, jolla viitataan sekä tutki-
jan ja tutkimusprosessin vaikutukseen tiedonmuodostuksessa, kuin myös ruumillisiin ais-
tielmiin, teorioihin ja tutkimuslaitteisiin ja -välineisiin, joiden vaikutuksesta kaikkea
saavutettua tietoa tulee pitää kauttaaltaan välineellisenä. (Mt.)

Muurinen (2019, 39) tunnistaa yhteenvetona tiedon välineellisyyden sekä kokemusta ja
kokeilevaa toimintaa korostavien ulottuvuuksien erottavan pragmatismien verratuista
koulukunnista, ja toteaa pragmatismia kehittäneitä ajatteliijoita yhdistäneen ajatuksen
pragmatismista “tietynlaisena asennoitumisena filosofiaan ja tiedonmuodostukseen”.
Pragmatistisessa tutkimuksessa lähdetään liikkeelle tavoitteesta jonkin aidon ongelman
ratkaisemiseksi, joka myös mahdollistaa tiedon arvioimisen. Toiseksi pragmatismi edel-
lyttää suhtautumista tietoon “erehtyvänä, jatkuvasti kehkeytyvänä ja täydentävänä” (mt.,
39–40).

Pragmatistisen teorian soveltaminen tässä tutkimuksessa tarkoittaa ensiksi *tapaa suhta-
utua tietoon*: Lähtiessäni kartoittamaan katumyyjien kokemusta suhteessa laittomuuteen,
olisi epärehellistä todeta lähteneeni liikkeelle selkeästä tavoitteesta aidon ongelman rat-
kaisemiseksi, missä tavoitteen toteutumisen voitaisiin ajatella mahdollistavan tiedon ar-
vioinnin. Näin ollen pragmatistinen ajattelu eroaa viimeisten kahden vuosikymmenen ai-

kana sosiaalityön tutkimuksessa paikkansa vakiinnuttaneen käytäntötutkimuksen metodologisesta suhtautumisesta, jossa pragmatismi edustaa ennen muuta kokeilevaa tiedonmuodostuksen tapaa (Satka ym. 2016), ja jossa tutkimuksen kysymyksenasettelu, tiedonmuodostus ja tulosten arvionti syntyy lähtökohtaisesti tutkijan ja tutkimuskohteiden tai käytännön toimijoiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa ja neuvotteluissa (Muurinen 2019, 11; Saurama 2016).

Kerätyn tiedon arvioinnin näkökulmasta työni lähtökohta yhdistyy pikemminkin etnografiseen kysymykseen siitä, “miten tarkasti katumyyjien elämismaailmaan päästiin käsiksi”, tai “miten sitä saatiin kuvatuksi”. Toiseksi pragmatistinen ajattelu tarkoittaa tutkimuksessa *tapaa suhtautua ihmiseen toimijana ja kokijana*: Etnografinen huomioni kiinnittyy katumyyjien elämismaailmaan ja siinä tapahtuvaan toimintaan ja pohdin katumyyjien kokemuksen rakentumista deweyläisen ihmiskäsityksen valossa.

Dewey piti ongelmallisena teoreettisen tiedon ja käytännön toiminnan erottamista toisistaan, joka näkyi hänen mielestään esimerkiksi uusien sukupolvien kasvatuksessa ja länsimaisissa koulujärjestelmissä. Eri ihmisryhmien kokemuksen huomioimisesta politiikassa ja yhteisöllisessä toiminnassa kiinnostunut Dewey jäsensi pragmatistisen ajattelunsa perusteluiksi monivuosisataista länsimaisen tieteen filosofian historiaa 1900-luvun teollistuneessa ja monikulttuurisessa Pohjois-Amerikassa⁷. Hän koki sen aikaisen yhteiskunnallisen kehityksen, kuten kulkuyhteyksien paranemisen ja ihmisten lisääntyneen liikkumisen kiihdyttävän yhteisöjen hajoamista ja ihmiskokemuksen pirstaloitumista, synnyttävän epäluuloa ja konflikteja ihmisryhmien välille, mutta avaavan samalla tilaa uusille ideoille ja mahdollisuuden kyseenalaistaa aimpia itsestäänselvyyksiä (Alhanen 2013, 45).

⁷ Dewey kritisoi antiikin filosofien lähtökohtaa, jonka mukaan käytännön toiminnasta tai työstä saatu tieto ei tavoittaisi koskaan todellisuuden syvintä olemusta, joka olisi saavutettavissa ainoastaan “arjen toimista erotetulla teoreettisella kontemplaatiolla eli “todellisuuden järjellisellä tarkastelulla”. Erottelusta seurasi Deweyn mukaan se, että käytännön toiminnasta muodostuvia käsityksiä pidettiin alati muuttuvina aistikokemuksina, jotka olivat alttiita ruumillisille tunteille ja haluille. Tämän vuoksi filosofit eivät pitäneet niitä käyttökelpoisina todellisuuden syvimmän olemuksen tavoittelemisessa, vaan “paras ja korkein tieto koski *muuttumatonta*”. (Alhanen 2013, 22.) Modernille ajalle siirryttäessä uusi tieteellinen maailmankuva hylkäsi Deweyn mukaan antiikin ajattelussa syntyneen käsityksen olioiden laadullisista ominaisuuksista ja korvasi ne luontokappaleiden määrällisillä ominaisuuksilla ja liikelailla. Arkisen elämän koetut asiat erosivat kokeilla ja mittauksilla selvitetystä käsityksistä maailmasta. Ihmiskokemus siis erottautui luonnosta ja synnytti kahtiajaon kokevan subjektin ja kokemuksen kohteena olevan objektin välillä (mt., 25–28).

Deweyn ekologista kokemusfilosofiaa on Alhasen (2013, 50) mukaan syytä lähestyä kaikkien elollisten olentojen kokemusten yhteisistä lähtökohdista käsin. Olennaista kaikille eläville olennoille on säilyttää oma olemassaolonsa ja riippuvaisuus ympäristöstä tämän pyrkimyksen toteuttamisessa. Elämää ylläpitävät toiminnot ja niiden mahdollistama toiminta ympäristössä muodostavat tärkeimmät lähtökohdat elollisten olentojen kokemuksille, joita ei voida siten ymmärtää irrallaan niiden ympäristöstä. (Mt., 52–55.)

Dewey ajattelee, “että jokaista elävän olennon kokemusta määrittää voimallisesti se tilanne (*situation*), jossa olento kulloinkin toimii”, ja että “tilanteen välitön ainutlaatuisuus (*qualitative immediacy*) syntyy vuorovaikutuksen kaikkien “osapuolten” kohtaamisesta tietyllä hetkellä” (Alhanen 2013, 56). Kokemisen tutkiminen elävän olennon ja ympäristön vuorovaikutuksesta käsin johtaa Deweyn korostamaan toiminnan (*action*) merkitystä. Deweylle kokemus itsessään tarkoitti kokeellista toimintaa. (Mt., 58–59.)

“Toiminnallisissa kokeiluissa eliön ominaisuudet kohtaavat ympäristön olosuhteet, ennen kaikkea ne vastaukset tai helpotukset, joita olosuhteet tuottavat toiminnalle. Kun eliö pyrkii toimimaan ympäristössään – esimerkiksi havainnoimaan tarkemmin, liikkumaan tai muuttamaan asioiden olotilaa tai suhteita – se joutuu käymään läpi sen, miten ympäristö “vastaa” sen toimintaan. Tämä koettu vastaus taas määrittää miten toiminta jatkuu. Jos ympäristö ei tue eliön pyrkimystä, eliö yleensä yrittää jatkaa toimintaansa toisin keinoin, vaihtaa ympäristöä tai luopuu pyrkimyksestään. Kokemukset muodostavat kokonaisuuden, joka saa päätepisteensä, kun määrätty toiminta ja sen seurausten läpikäynti päättyvät.” (Alhanen 2013, 61)

Ihmisen peruselintoimintojen lisäksi kokemuksen muodostumiseen vaikuttaa Deweyn mukaan ihmisen kyky huomioida muiden olentojen toiminta ja reaktiot omaan toimintaan eli vuorovaikutus sosiaalisen ympäristön kanssa. Aiempia kokemuksia hyödynnetään toiminnassa. Teot muodostavat kokemusjatkumon, jossa aiemmin koetut tilanteet vaikuttavat seuraaviin kokemuksiin. Tottumukset tarkoittavat Deweylle puolestaan herkkyyttä tietynlaisille ärsykkeille ja siitä kumpuavaa alttiutta vastata ärsykkeisiin samalla tavalla. Tottumukset ja tavat antavat lukuisia eri toimintamahdollisuuksia. Ihmiskunnan järjestäytyminen kielen ja vakiintuneiden työtapojen ja -kalujen sekä instituutioiden avulla kulttuuriseksi ympäristöksi erottaa ihmiskokemuksen muista elollisten olentojen kokemistavoista. (Alhanen 2013, 63–65, 66–67, 76)

Yhteenvedona Deweyn kokemusfilosofian pääideoiksi voidaan määritellä, että kokemuksen muodostumista on mahdollista ymmärtää ainoastaan tutkimalla eliötä sen

ympäristössä, ja että eliön ja ympäristön vuorovaikutuksen tutkiminen on ainoa keino saada ote kokemuksen suuntautuneisuudesta ja jatkuvuudesta. Tutkimuksessani Deweyn käsitys elävän olennon kokemuksen rakentumisesta tarkoittaa katukauppiaiden ja viranomaisten välisen vuorovaikutuksen sekä vuorovaikutusta kehystävän ympäristön ja tilanteen mahdollisimman tarkkaa analyysia.

Alhanen (2013, 208) kirjoittaa, että ”yksilöiden ja yhteiskunnan välisen yleisen ristiriidan sijaan sosiaalisissa jännitteissä on kyse eri yksilöiden ja eri ryhmien erityisistä keskinäisistä kamppailuista”. Katukaupan valvonnan vuorovaikutusta tutkiessani pyrin tarkentamaan kuvaa juuri tämän vuorovaikutuksen erityisyydestä katukauppiaiden elämaailman näkökulmasta. Olennaisena tutkimalleni vuorovaikutukselle pidän sitä määrittävää juridista viitekehystä, jonka poliittisia ulottuvuuksia tarkastelen seuraavaksi.

Etnografisella otteella keräämästäni aineistosta tekemäni tulkinnat ja analyysi perustuvat tässä luvussa esittelemiini teoreettisiin lähtökohtiin: tutkimuksessa huomio kohdistuu ajallisesti ja paikallisesti rajattuihin ongelmiin, jotka pyrin perustelemaan historiallisesti, ja tarkastelen, millä tavalla oletukseni hallinnan tekniikoiksi luotujen lakien implementoinnissa ilmenevistä epäjohdonmukaisuuksista, kamppailuista, odottamattomuuksista ja sattumanvaraisuuksista näyttäytyy katukaupan kontekstissa ja mitä se merkitsee katumyyjien kokemukselle.

3.3 Tutkimuksen juridinen viitekehys ja sen poliittiset ulottuvuudet

Senegalilaiset katukauppiat eli *manterot* ovat saaneet Espanjassa 2010-luvulla paljon julkisuutta. Vuosikymmenen vaihteessa eri yhteiskunnan ryhmittymät alkoivat kritisoida tilannetta, jossa kymmeniä Saharan eteläpuoleisesta Afrikasta kotoisin olevia henkilöitä oli tuomittu useiksi vuosiksi vankilaan väärennettyjen CD- ja DVD -levyjen myymisestä. Kansalaisyhteiskunnassa syntyi aloitteita, joissa kerättiin rahaa katukaupasta vankilatuumion saaneiden tuomioiden lyhentämiseksi. Lisäksi asianajajien kollektiivi laati manifestin katumyyjien vangitsemista vastaan. (Martínez Escamilla 2014, 5.)

Katumyyntiin sovellettava lainsäädäntö muodostuu sekä paikallistason määräyksistä että kansallisesta lainsäädännöstä. Lakiin vähittäiskaupan järjestämisestä (7/1996) vuonna 2010 tehdyllä asetuksella (*Real Decreto 199/2010*) säädetään kuntien vastuistat määrätä

alueellaan tapahtuvasta myynnistä ja sen lupakäytännöistä. Madridin alueella tapahtuvaa pysyvää ja liikkuvaa katumyyntiä säädellään erillisellä kunnallisella määräyksellä (*Ordenanza Municipal Reguladora de la Venta Ambulante 23/2003*). Määräys kieltää ilman lisensointia ja erikseen määriteltujen myyntiaikojen ja -paikkojen ulkopuolella tapahtuvan myynnin.

Madridin lisäksi kullakin itsehallintoalueella on omat määräyksensä, joiden toiminnasta ja valvonnasta vastaa paikallinen poliisiviranomainen. Esimerkiksi Barcelonassa katumyyntiin kiinnitettiin paikallishallinnossa huomiota vuonna 2006 voimaan astuneella määräyksellä ”toimenpiteistä kansalaisten yhteiselon vahvistamiseksi ja takaamiseksi julkisessa tilassa” (*Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona*, 2005).

Kunnallismääräysten merkitys on huomioitava, sillä kansallisessa lainsäädännössä kunnille on annettu valta säädellä alueellaan tapahtuvasta myyntitoiminnasta. Kunnallisen tason määräyksiä on myös kohdistettu suoraan luvattoman katukaupan rajoittamiseksi, kuten edellä viitatus Barcelonan kunnallismääräyksen nojalla tehdyistä riketilastoista voi päätellä: Määräyksen voimaan astumisesta (2006) lähtien yli puolet kyseisen määräyksen puitteissa tilastoiduista rikkeistä tehtiin luvattoman katukaupan perusteella (Fernández & Di Masso 2017, 23–24).

Kunnallistason sääntelyn ohella katukauppiaiden tilanteeseen vaikuttavat ulkomaalaisten maahantuloa ja oleskelua säätelevä Espanjan *Ulkomaalaislaki (4/2000)* sekä samaan lakiin tehty asetus (557/2011), katumyyntiä ja sen luvanvaraisuutta säätelevä *asetus katumyynnin ja ei-pysyväluontoisen myynnin säätelemiseksi* (Real Decreto 199/2010), *Laki yleisen turvallisuuden suojelemisesta* (4/2015) sekä edellä mainittujen säännösten rikkomisen seuraamukset määrittelevä *Rikoslaki* (1/2015).

Espanjan ulkomaalaislaki

Espanjan ulkomaalaislaki mahdollistaa maahan ilman viisumia tai oleskelulupaa saapuneille, ei EU:n jäsenmaiden kansalaisille mahdollisuuden virallistaa oleskelunsa maassa kahdella eri tavalla. Ensimmäinen on väliaikaisen työluvan hakeminen, jonka ehtoina on muun muassa, ettei hakija saa olla oleskellut maassa epävirallisesti (esimerkiksi Välimeren yli meriteitse saapuvien ihmisten kohdalla tämä lainkohta estää oleskeluluvan

hakemisen), puhdas rikosrekisteri Espanjassa ja hakijan kotimaassa sekä työsopimus, joka takaa hakijalle töitä luvan myöntämisajaksi (Ley Orgánica 4/2000, art. 64).

Vain harva on saapunut Espanjaan viisumilla tai työtarjoituksen solmittuaan, joten pääasiallinen väylä oleskeluluvan hankkimiseksi on mahdollista erillisen integraatio-ohjelman (*Arraigo social*⁸) kautta. Järjestelystä säädetään ulkomaalaislain (557/2010) luvussa viisi, jonka artikla 124 määrittelee niin sanotut poikkeukselliset olosuhteet väliaikaisen oleskeluluvan myöntämiseksi. Epävirallisen maassaolon ja työnteon ongelmiin vastaamiseksi (Finotelli 2012, 39) luodun ohjelman lisäksi poikkeuksellisiin olosuhteisiin vedoten lupa voidaan lain mukaan myöntää kansainvälisen suojelun, humanitaaristen syiden, viranomaisyhteistyön, kansallisen turvallisuuden tai yleisen edun perusteella. Näistä kategori-
oista käytännössä merkittävin on *Arraigo social* -ohjelma, jonka kautta sadat tuhannet ihmiset ovat virallistaneet oleskelunsa 2000-luvulla (Baldwin-Edwards & Kraler 2009, 445; González-Enríquez 2010, 258).

Juurtumisohjelma mahdollistaa oleskeluluvan hakemisen ilman virallista statusta oleville henkilöille joko työnteon tai Espanjan kansalaisen kanssa solmitun avioliiton tai muun perhesiteen perusteella (Ulkomaalaislaki 557/2010). Työnteon perusteella oleskeluluvan anominen tapahtuu työnantajan välityksellä. Oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on a) oleskellut Espanjassa yhtäjaksoisesti vähintään kolme vuotta, b) hakijalla on esittää puhdas rikosrekisteri alkuperämaastaan ja Espanjasta, tai maasta, jossa on asunut viimeiset viisi vuotta, c) sopimus työsuhteesta vähintään vuoden ajalle sekä d) itsehallintoalueen viranomaisilta saatava asiakirja yhteiskunnallisesta integraatiosta (mt., Art. 124, mom. 2). Lainsäädäntö sisältää myös työnantajan taloudelliseen tilanteeseen liittyviä ehtoja, mikä kaventaa palkkaamisen mahdollisuuksia (Mt., Art. 125.)

Senegalilaiskauppiaiden kohdalla maassaoloa säätelevän lainsäädännön ehto kolmen vuoden maassa oleskelusta ennen oleskeluluvan hakemista tai virallisen työsopimuksen laatimista, sekä vaatimus puhtaan rikosrekisterin esittämisestä ovat olleet myyjien asiaa ajavien liikkeiden ja poliittisen organisoitumisen kritiikin kohteena. Katukauppiaiden itselleen perustaman rekisteröimättömän ammattiyhdistysliikkeen (Sindicato Popular de Vendedores Ambulantes 2018) ”manifesti” myynnin rangaistavuuden poistamiseksi esit-

⁸ Espanjan kielen sana *arraigo* viittaa juuriin, juurtumiseen ja asettumiseen.

tää, että ulkomaalaislain rajoitteet työsopimuksen solmimisesta estävät oleskeluluvan hakemisen ja siten lisäävät ulkomaalaisten määrää, jotka päätyvät etsimään elantoa katukaupalla.

Espanjan rikoslaki

Katukauppiaiden toiminnan ja oleskelun kannalta olennaisin lakipykälä on Espanjan rikoslain artikla 274, jonka 1 ja 2 momentissa säädetään ilman merkkilainsäädännön ja tuoterekistereiden mukaisten tekijänoikeuksien haltijoiden lupaa tapahtuvan tuotteiden tuotannon, maahantuonnin, tarjonnan, levittämisen ja kaupallistamisen sanktiot sekä tukumyyntiä, että vähittäiskauppaa koskien. Momenteissa sanktioituilla tuotteilla tarkoitetaan tuotteita, jotka sisältävät identtisiä tai helposti sekoitettavia merkkejä, joille on jo olemassa rekisteröidyt omistusoikeudet.

Rikoslain (01/2015) saman artiklan 3 momentti säätelee puolestaan aiemmissä momenteissa määriteltyjen tuotteiden väliaikaisesta tai liikkuvasta myynnistä sanktioksi kuudesta kuukaudesta kahteen vuotta vankeutta jättäen tuomioistuimelle mahdollisuuden alentaa rangaistusta sakoksi tai 31–60 päivän yhdyskuntatyöksi teosta saadun taloudellisen hyödyn tai toiminnan laajuuden perusteella.

Rikoslain artikla 274 on ollut katukaupan vuoksi poliittisen kiistan kohteena jo lähes kymmenen vuotta. Vuonna 2010 tehtyyn rikoslain uudistamiseen saakka väärennetyn tavaran myyminen kadulla oli vakava rikos ja johti viranomaisten väliintulojen seurauksena vangitsemisiin ja maasta poistamisiin. Katukauppiaiden oikeuksien puolesta järjestäytyneen toiminnan luoman poliittisen paineen myötä myynnin rangaistavuutta muokattiin vuonna 2010 rikoslain pykälää muuttamalla siten, että ilman lupaa tapahtuva kaupankäynti ei voisi enää toimia käännättämisen perusteena, vaan tekijänoikeuslakien rikkominen väärennettyä tavaraa myymällä johtaisi ainoastaan sakkoihin (Moffette 2015, 225–226), ja luvaton myynti, jonka taloudellinen hyöty arvioitiin alle 400 euron arvoiseksi tulkittiin rikkeeksi ja rangaistukseksi määrättiin sakkoja tai 1–2 kuukautta yhdyskuntapalvelua.

Katukaupan sääntely nousi uudelleen esiin vuoden 2014 parlamenttivaalien jälkeen, jolloin uuden oikeistohallituksen aloitteesta vuonna 2015 rikoslakia jälleen kiristettiin poistamalla rikoslain määritelmä lievästä rikkeestä. Heinäkuusta 2015 saakka myynnistä on voitu rangaista sakkojen ohella vankeusrangaistuksella, jonka pituus on voinut vaihdella

kuudesta kuukaudesta kahteen vuoteen, mutta syyllisen henkilökohtaisen tilanteen ja taloudellisen hyödyn puutteen perusteella on kuitenkin edelleen mahdollista tuomita 1–6 kuukauden yhdyskuntatyöhön tai sakkoihin (Moffette 2015, 225–226.)

Laki yleisen turvallisuuden suojelemisesta

Laki yleisen turvallisuuden suojelemisesta (4/2015) määrittelee artiklan 37 momentissa 7 julkisen kulkureitin tai tien varaamisen kadulla tapahtuvan liikkuvan tai väliaikaisen myynnin tarkoitukseen lieväksi rikkeeksi, josta voidaan määrätä enintään 600 euron suuruiseen sakkorangaistukseen. Saman lain kolmannessa osassa, artiklassa 44 säädetään rangaistusprosesseista ja -tilanteista, joissa julkista valtaa voidaan käyttää eri tason rikkeissä. Artiklassa 49 säädetään niistä tilanteista, joissa väliaikaisia toimenpiteitä voidaan toimeenpanna yleisen turvallisuuden perusteella. Vuonna 2015 uudistetussa laissa tällaiseksi väliintulon mahdollistavaksi tilanteeksi määritellään sellainen katumyynti nähtävyyksien tai vapaa-ajan viettopaikkojen sisäänkäyntien lähistöillä, mikä saattaisi aiheuttaa riskin yleiselle turvallisuudelle.

Yhteenveto

Edellä kuvattujen paikallisen ja kansallisen sääntelyn toimeenpano kuuluu Espanjassa eri viranomaisille. Myyntiä valvovien itsehallintoalueiden poliisiviranomaisten toimintaa ohjaa ennen kaikkea määräykset lisensoimattomasta katumyynnistä julkisessa tilassa, valtiollisen poliisin tehtävänä on puolestaan soveltaa ulkomaalaislakia ja rikoslakia sekä tarvittaessa kontrolloida ja rangaista luvattomasta oleskelusta sekä ehkäistä lisensoimattomien tuotteiden jakeluverkostoja.

Maan rannikkoalueille esimerkiksi satama-alueilla tapahtuvan katumyynnin sekä maahantulon kontrollointi kuuluu puolestaan rajaviranomaisille. Eri toimijoiden vaihtelevien ja asymmetristen juridisten tekniikoiden käyttöön, jotka saattavat toimia keskenään erilaisten päämäärien ohjaamina on viitattu muun muassa käsitteillä *interlegality* (Santos 1995) ja *strategy of dispersal policing* (Walby ja Lippert (2011)). Aineistoni analyysissä havainnollistan eri lainvalvonnan toimijoiden merkitystä kauppiaiden kokemukselle esimerkein.

Olen edellä määritellyt lainsäädännön ja paikallistason sääntelyn luoman viitekehyksen katumyyntitoiminnalle. Aiemmin olen tuonut esiin Nicola De Genovan ja William Waltersin tekemät huomiot lainsäädännöstä historiallisena, laskelmoitujen ja monimutkaisten interventoiden kokonaisuutena, kamppailuna jonkin yhteiskunnallisten suhteiden objektivoidumiseksi, jonka rakentamiseen ja toimeenpanoon liittyy aina paradoksaalisia ja odottamattomia ulottuvuuksia.

Olen perustellut hallinnan näkökulmaa olettaen, että tutkimukseni kontekstissa lainsäädännön ohjaaman viranomaisen ja myyjien välisen vuorovaikutuksen tutkiminen on merkityksellistä. Olen lisäksi jäsentänyt tutkimukseni suhdetta muuhun tutkimusperinteeseen erityisesti 'liikkumisen' käsitteen kautta. Olen määritellyt tutkimukseni epistemologisiksi lähtökohdiksi etnografisen tutkimuksen sekä John Deweyn ajatuksen ihmiskokemuksen lähestymisestä "elämää ylläpitävien toimintojen ja niiden mahdollistaman kokeellisen toiminnan" näkökulmasta tilanteessa, jossa ihminen kulloinkin toimii, ja jonka ainutlaatuisuus syntyy kaikkien "osapuolten" kohtaamisesta tietyllä hetkellä.

3.4 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksessani vastaan seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Mitä tietoa katukauppiaiden elämänhistoriat, arki ja yksilölliset elämäntilanteet antavat katukauppiaiden elämismaailman ymmärtämiseksi?
- 2) Mitä katumyynnin normatiivinen valvonta tarkoittaa luvattomille katumyyjille heidän ja valvovan viranomaisen välisessä vuorovaikutuksessa?
- 3) Millä tavalla katukauppiaiden kanssa käydyissä keskusteluissa ja toiminnan havainnoinnissa ilmenee kirjallisuuskatsauksessa tunnistettuja kulttuurisia käytäntöjä ja järjestäytymisen tapoja?

Tutkimuksen ensimmäinen tutkimuskysymys pyrkii täsmentämään kuvaa myyjien tilanteista heidän henkilökohtaisen elämänhistoriansa ja yksilöllisten tilanteiden näkökulmista. Tutkimuksen toisen tutkimuskysymyksen tavoitteena on ymmärtää katukauppiaiden jokapäiväistä elämismaailmaa, jossa katumyyjien kokemus rakentuu ja pohtia laitto-
man kaupankäynnin merkitystä heidän jokapäiväistä elämää määrittävänä elinolosuhteena. Viimeisen tutkimuskysymyksen tavoitteena on ymmärtää katumyyjien elämismaailmaa kauppiaiden kulttuuristen käytäntöjen, ajattelutapojen ja yhteisöllisten lähtökohtien näkökulmista.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Aineiston kokoaminen

Kokosin tutkimukseni aineiston käyttämällä kolmea menetelmää: 1) havainnoin katukauppaa ja kauppiaiden jokapäiväistä elämää ei-osallistuvan havainnoinnin keinoin, 2) haastattelin katukauppiaita strukturoimattomien haastattelujen avulla ja keskustelin heidän kanssaan heidän kokemuksistaan sekä 3) suoritin osallistuvaa havainnointia viettäen myyjien kanssa aikaa myyntitoiminnan yhteydessä.

Metodologisesti tutkimukseni on etnografisesti orientoitunut sikäli, että aineiston keruu tapahtui ”kauttaaltaan sosiaalisen todellisuuden luonnollisissa olosuhteissa” (Eskola & Suoranta 1998, 104), ja menetelmän tavoitteena oli tutkittavan ilmiön ”käytäntöjen sisäinen ymmärtäminen” (mt., 106). Tutkijana osallistuin tutkittavan ilmiön käytännön tilanteisiin ja etnografiselle tutkimusotteelle tyypillisesti havainnoinnin yhteydessä käydyt keskustelut ja haastattelut muodostavat tutkimuksen pääasiallisen aineiston. Tutkimusaineistojen kerääminen oli pääasiassa ennalta määräämätöntä ja strukturoimatonta, ja tutkimuskohteena oli lähtökohtaisesti tietyn ryhmän toiminta. (Mt.)

Havainnoin katukauppaa ja keräsin haastatteluaineiston Espanjan pääkaupunki Madridin vilkkailla ja turistien suosimilla keskusta-alueilla noin kuukauden ajan kesäkuussa 2017. Aineistonkeruu tapahtui pääasiassa aamu- ja iltapäivisin, jolloin myynti oli vilkkainta. Haastattelut suoritin viidessä eri paikassa: Suositun Retiron puiston pääsisäänkäynnin lähistöllä, Reina Sofian museon liepeillä, Atochan rautatieaseman jalkakäytävällä, kaupungin ydinkeskustan halkaisevan pääkadun Gran Vían jalkakäytävällä sekä Puerta de Tole-don metroaseman sisäänkäynnin rappusissa.

Kiersin keskusta-alueita aamupäivisin polkupyörällä ja lähestyin kauppiaita kasvotusten esittelemällä itseni, haastattelun motiivit sekä antamalla kohdehenkilöille kirjallisen selosteen haastattelujen tutkimuseettisistä kysymyksistä. Suurin osa katukauppiaista kieltäytyi tutkimukseen osallistumisesta. Syinä haastatteluista kieltäytymiselle olivat muun muassa riski kiinnijäämisestä poliisille, turhautuminen aiempaan toimittajan tekemään haastatteluun, josta ”syntyi ongelma”, kielitaidon puute sekä paaston aiheuttama väsymys

yli 30 asteen helteessä. Aineiston keruun aikaan kaikki haastatellut kertoivat viettävän tai sen jo loputtua viettäneen muslimeille pyhää kuukautta, ramadania.

Katukauppiaita on espanjalaisessa lehdistössä haastateltu runsaasti viime vuosina. Myös minulta kysyttiin tutkimushaastattelupyyntöjä tehdessäni useamman kerran, olenko toimittaja. Pohdin laajan mediahuomion taustaa vasten tutkimushaastattelujeni keskusteluasetelmien vilpittömyyttä ja kysymyksiini vastaajien motiiveja. Kysyin miten luotettaviksi haastatellut kokivat keskustelumme ja missä määrin kauppiaiden kokemukset ohjautuivat sen perusteella, mitä he olettivat minun haluavan kuulla. Johanna Lindh (2015, 53) viittaa samaan vääristymään todetessaan ettei kulttuuria voi tutkia vain kuuntelemalla sen edustajien kertomuksia toiminnastaan ja motiiveistaan. Tutkimukseen osallistuneet haastatellut suhtautuivat kuitenkin haastatteluihin ja läsnäolooni myönteisesti.

Kävin heidän kanssaan läpi haastattelutilanteen levottomuutta ja muistutin haastattelujen keskeyttämismahdollisuudesta milloin tahansa, ja että mikäli he joutuisivat poistumaan paikalta kesken haastattelun juosten, tulisi haastattelun keskeytyminen minulle viimeistään siinä vaiheessa selväksi. Haastattelutilanteiden kontekstia kuvaa oheinen katkelma kenttämuistiinpanoistani:

”Haastateltava ilmoittaa joutuvansa lopettamaan haastattelun. Kysyn josko henkilöt ovat samassa paikassa tulevina päivinä ehdottaakseni jatkohaastattelua toisena päivänä. Sovimme, että jatkamme toisella kertaa ja vaihdamme yhteystietoja. Poliisin uhan vuoksi keskeytynyt tilanne rauhoittuu ja päätämme jatkaa keskustelua muutaman hetken lisää. Haastateltava kertoo poliisin tulevan hetkenä minä hyvänsä, mutta sanoo haastattelun jatkumisen olevan ok.”

Toinen haastateltava totesi puolestaan haastattelun sopivan juuri nyt hyvin, sillä poliisien lounasaika oli juuri alkanut. Haastattelutilanteiden levottomuus, viranomaisen muodostama uhka sekä aiheen saama julkisuus vaikuttivat oletettavasti sekä minuun, että haastatteluihin henkilöihin myös tunnetasolla vaikuttaen siten vuorovaikutustilanteen syvyyteen.

Haastatellut olivat kiinnostuneita kuulemaan omista taustoistani ja keskustelujen aikana kerroin haastatelluille opiskelustani, työstäni, harrastuksistani, perheestäni ja Suomesta. En katsonut tämän olleen eettisesti ristiriidassa tutkimusasetelmani ja -menetelmäni puitteissa. Etnografisessa tutkimuksessa tutkijan aktiivinen osallistuminen on potentiaalisista tiedon vääristymistä huolimatta katsottu myös *toisen* kokemusmaailmaan sisälle pääse-

miseksi myönteisenä, ellei välttämättömänä asiana (Fusch ym. 2017). Koin henkilökohtaiselle tasolle menevän keskustelun lisänneen minun ja haastateltujen välistä luottamussuhdetta ja kerätyn aineiston luotettavuutta. Keskustelun siirtyminen henkilökohtaisiin teemoihin perheestä, terveydestä tai tulevaisuuden haaveista implikoivat mielestäni vuorovaikutuksen syvyyttä ja tekivät keskustelusta refleksiivisempää ja lisäsivät molempien osapuolten ymmärrystä itsestä ja toisesta.

Nauhoitettuja haastatteluja sekä nauhoittamattomista haastatteluista tilanteen jälkeen nauhurille sanelemiani ja kirjoitettuja muistiinpanoja kertyi tavoittelemaani määrää selvästi vähemmän. Yhteensä tutkimuksen informantteja on kuusi. Arvioni mukaan esitin heidän lisäksi haastattelukutsun suullisesti noin 30–40 katukauppiaille. Tämän lisäksi jaoin myyjille kirjallisia yhteydenottopyyntöjä, jossa pyysin yhteydenottoa puhelimitse tai sähköpostitse tutkimushaastattelujen sopimiseksi, mutta en saanut pyyntöihin yhtään vastausta. Näkökulman laajentamiseksi esitin haastattelupyyntöjä sähköpostitse myös neljälle katukauppiaiden oikeuksia ajavalle yhdistykselle ja järjestölle, jotka toimivat Madridissa, Malagassa ja Barcelonassa, mutta sain haastattelupyyntöihin vain yhden vastauksen, jossa minuun luvattiin olla myöhemmin yhteydessä. Jatkotiedusteluihini ei enää vastattu.

Kuudesta tutkimushaastattelusta syntyi litteroitua haastatteluaineistoa yhteensä 18 sivua. Nauhoitetut haastattelut olivat kaikki lyhyitä, ja kestot vaihtelivat muutamasta minuutista noin kahteenkymmeneen minuuttiin. Nauhoitettujen keskustelujen ohella vietin kunkin haastatellun ja heidän kanssakauppiaidensa kanssa aikaa myyntitoiminnan yhteydessä muutamista minuuteista kahteen tuntiin. Kirjoitin tänä aikana tehdyistä havainnoista muistiinpanoja tai sanelin huomioitani nauhurille jättäessäni tutkimuspaikan. Nauhoitetun haastatteluaineiston ohella kirjoitin ei-osallistuvasta havainnoista sekä haastattelujen aikana tehdyistä havainnoista muistiinpanoja 26 sivua, joita hyödynnän analyysissä.

Koska lakanoille levitetyt myyntituotteet olivat käytännöllisin tapa tunnistaa tutkimukseni kannalta potentiaalisia haastateltavia, lähestyin heitä tilanteissa, joissa he suorittivat aktiivisesti myyntitoimintaa. Myyjät liikkuvat päivän aikana toistuvasti ja myynti tapahtuu eri paikoissa eri päivinä, kellonajat vaihtelevat ja myyjät joutuvat aktiivisesti reagoimaan valvovien viranomaisten toimintaan, mikä hankaloitti myös aineiston keruuta.

Myyjiä oli, metrotunnelin rappusissa tekemääni haastattelua lukuun ottamatta, paikalla kaikkien haastattelujen aikaan useampia ja haastattelujen aikana sekä niiden ulkopuolella

keskusteluihin saattoi osallistua useampia henkilö. Myyjät kommunikoivat haastattelujen aikana keskenään sekä satunnaisesti tuotteista kiinnostuneiden potentiaalisten asiakkaiden kanssa. Kauppiaat levittävät myytävät tuotteet lakanan päälle ja asettuvat riviin. Myyntilakanoihin on kiinnitetty kulmista narut, joista ylöspäin vetämällä lakana on tarvittaessa helppo pingottaa siten, että myytävät tuotteet jäävät lakanaan sisään ja muodostaa selkään pikaisesti nostettavan säkin.

4.2 Analyysi

Etnografisen orientaation ohella menetelmällisesti tutkimukseni tulee lähelle laadullista sisällönanalyysiä, joka yksinkertaisimmillaan esitettynä on todettu olevan tapa luokitella ja kuvata aineistoa sekä tiivistää kerätystä aineistosta tehtyjä samankaltaisia havaintoja yhteen (Weber 1990, 12). Sisällönanalyysiä pidettiin alun perin hyödyllisenä työkaluna suurien laadullisten aineistojen määrälliseen ja systemaattiseen kuvailuun, niin kutsuttuun sisällön erittelyyn (Kyngäs & Vanhanen 1999, 4; Tuomi & Sarajärvi 2009, 105–106, Salo 2015, 169).

Ongelmalliseksi valitun menetelmän tekee se, että laadullinen sisällönanalyysi on sittemmin yhteiskuntatieteissä saatettu ymmärtää joko väljänä teoreettisena viitekehyksenä, synonyyminä laadulliselle tutkimukselle tai yksittäisenä metodina (Tuomi & Sarajärvi 2009, 14, 91). Laadullisen sisällönanalyysin harkitsemattoman ja monipuolistuneen käytön vuoksi sen on katsottu johtavan tutkimusotteeseen, jossa tekninen kategorisointi korvaa teoreettista kehittelyä ja tutkijan omia oivalluksia, ja terminä sisällönanalyysiä on pidetty hämäränä erilaisten painotusten lisääntyessä (Salo 2015, 166, 196).

Suhtaudun keräämääni aineistoon Ulla-Maija Salon (2015, 172) jäsenyyksen mukaisesti siten, että se toimii aiemman muodostamani teoreettisen tiedon tukena, ja tarjoaa minulle tutkijana mahdollisuuden muodostaa teoreettisesti tarkemman kuvan katukauppiaiden elämismaailmoista ja kokemuksista. Pyrin analyysilläni ”aineiston analyttiseen lukemiseen sellaisilla tavoilla, joissa myös analyysin rajat ja rajallisuudet tulevat osaksi analyysia ja auki kirjoittamisen kohteiksi” (mt., 182). Aineistostani välittyvä kuva katumyyjien kokemuksesta on monesta eri syystä välittynyt ja läpinäkymätön. Näitä tekijöitä erittelen tarkemmin tutkimuseettisten kysymysten yhteydessä.

Käytän aineiston analyysissä työkaluna Jennifer Attride-Stirlingin (2001) temaattisten verkostojen mallia, jonka tarkoituksena on mahdollistaa kerätyn aineiston analyysi teoreettisten lähtökohtien näkökulmasta. Vaikka sisällönanalyysiin liittyvää koodausta on mielestäni perustellusti kritisoitu, yleinen näkemys on, että aineiston pelkistäminen on yhä keskeistä laadullisessa tutkimuksessa (Attride-Stirling 2001, 390). Esittelen seuraavaksi temaattisten verkostojen mallin ja kuvaan, millä tavalla mallia on tässä tutkimuksessa sovellettu.

Attride-Stirling (2015) toteaa mallin olevan yksityiskohtainen tekniikka temaattisen analyysin suorittamiseksi laadulliselle aineistolle, josta muodostetaan temaattisia verkostoja ja laaditaan visuaalinen esitys. Tavoitteena on systemaattisesti ja temaattisesti organisoida laadullista aineistoa. Malli hyödyntää Toulminin argumentaatioteorian mukaista tekstianalyysiä, jossa määritellään ja etsitään argumentin elementtejä, jotka paljastavat julkilausutun väitteen ja sen taustalla olevien implisiittisten merkitysten välisiä suhteita. Toulminin teoriaan nojaten Attride-Stirling (2015, 387) tiivistää argumentaation prosessiksi, joka etenee hyväksytystä tiedosta tai aineistosta periaatteiden ja lähtökohtien kautta väitteeksi. Väite (claim) on esitetyn argumentin johtopäätös. Tieto (*Data*) muodostaa empiiriset tai muut perusteet argumentin tueksi ja todisteeksi. Vakuudet (*warrants*) ovat puolestaan niitä periaatteita, olosuhteita ja lähtökohtia, joiden valossa väitettä tukevat asiat on esitetty.

Väitteet eivät kuitenkaan välttämättä seuraa loogisesti käsiteltävissä olevista aineistoista tai hyväksytyistä periaatteista ja lähtökohdista, minkä vuoksi on tunnistettava myös epävarmuutta ja epäilyksiä luovat elementit, väitteitä vääristävät tekijät sekä vaihtoehtoiset väitteet. Näin on mahdollista purkaa ja esittää argumentti sekä niihin liittyvä ongelmanratkaisu ymmärrettävästi. Tekniikan tarkoituksena ei ole tavoitella esitettyjen väitteiden, merkitysten tai päätelmien alkuperän tai lopputuloksen paljastamista sinänsä, vaan pikemminkin tuoda ilmi esitettyjä perusteluja ja väitteitä sekä niiden implisiittisiä merkityksiä, keskinäisiä suhteita ja yhteenkytkentöjä. (Attride-Stirling (2015, 387–388.)

Analyysi etenee vaiheittain etsimällä a) alimman tason lähtökohtia, ajatuksia ja teemoja tekstistä, jotka nimetään perustason teemoiksi (*basic themes*), ryhmittelemällä b) eri perusteemoista muodostuvia ryhmiä ja laajempia ajatuksia abstrakteimmiksi periaatteiksi

(*organizing themes*), ja c) alistamalla nämä koko tekstin keskeisimmät periaatteet tiivistävät ryhmät edelleen globaaleiksi teemoiksi (*global themes*) (Attride-Stirling (2015, 388).

Perusteemat ovat yhteiseen perusajatukseen, periaatteeseen tai lähtökohtaan liittyviä, aineistosta johdettuja alimman tason huomioita, jotka auttavat ymmärtämään abstrahoidumpia kokonaisuuksia, ja tulevat ymmärretyiksi vasta muiden samaan ryhmään kuuluvien perusteemojen kautta. Esimerkiksi katukauappioiden yksilöllisiä elämäntilanteita ja elämähistorioita tavoitellen ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla yhdistin aineistosta nousseista havainnoista teemoja kuten *kokemukset säännöllisestä matkustamisesta, maassaoloaikojen vaihtelu, katukauppa satunaissena toimintana muun työn ohessa*.

Organisoivat teemat vetävät yhteen ja järjestävät perustason teemoja keskeisten perusoletusten ympärille ja tekevät siten ymmärrettävämmäksi aineiston systemaattista tulkintaa. Samalla ne jaottelevat kaikkein abstrakteimmalla tasolla esitettyjen ajatusten ja oletamusten taustalla olevia lähtökohtia. (Attride-Stirling (2015, 389.) Esimerkiksi ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä yllä mainitun kaltaisia perusteemoja muodostui analyysissäni yhteensä 15. Perusteemoista johdin tähän kysymykseen yhteensä kolme organisoivaa teemaa, jotka tiivistivät perusteemoista nousseita yleisempiä ajatuksia temaatiksi kokonaisuuksi. Aineiston perusteella kauppioiden yksilölliset elämäntilanteet ja -historiat näyttäytyivät heterogeenisinä, myyntitoiminnan aikaista kokemusta kauppiat kuvasivat tekemällä selvän eron myyntitoiminnan ja muun ajankäytön välillä ja maasaoleskelun virallisuuden kauppiat kokivat merkitykselliseksi ennen muuta suhteessa mahdollisuuksiin matkustaa kotimaahan.

Teemojen abstraktiotasolla korkeimpina esitettyjä globaaleja teemoja voidaan pitää yhteenvedon omaisina uskomuksina ja periaatteina, jotka koostavat yhteen kokoavia teemoja muodostaakseen argumentin tai väitteen tutkittavasta asiasta. Ne kokoavat yhteen aiemmin tunnistettuja teemoja, joita kerätty aineisto tukee. Globaalit teemat kertovat siis mitä aineisto sen kontekstissaan kokonaisuutena kertoo ja paljastavat aineistosta tehdyt päätelmät ja tulkinnat. (Attride-Stirling (2015, 389.) Esittelen jokaista temaatista verkostoa varten tunnistamiani perusteemat, niistä yleisempiä ajatuksia tiivistävät organisoivat teemat sekä tutkimuskysymysten vastauksina ilmenevät globaalit teemat tutkimustulosten yhteydessä.

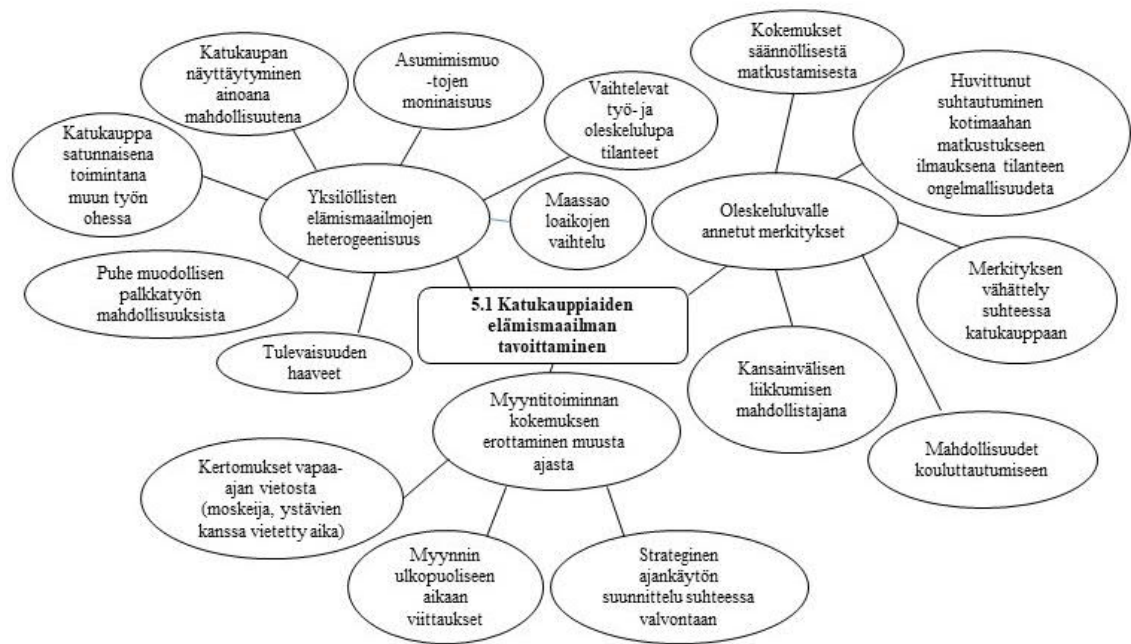
Luvussa kolme (3) esittämäni tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat ovat ohjanneet tutkimusta sen kaikissa vaiheissa. Ensimmäisen tutkimuskysymykseni tavoite on muodostaa käsitys siitä, mitä katukauppiaiden yksilöllisiä elämismaailmoja koskevien havaintojen perusteella voidaan sanoa tutkittavasta ilmiöstä. Toiseen tutkimuskysymykseeni vastauksiksi tein teoreettisten lähtökohtien valossa tulkintoja siitä, millä tavalla viranomaisten läsnäolo ja normien täytäntöönpano vaikuttavat olevan suhteessa kauppiaiden elämismaailmaan ja, mitä epävarmuuksia, kompromisseja tai taktisia ulottuvuuksia on kerätyn aineiston avulla mahdollista osoittaa.

Kolmannessa tutkimuskysymyksessä pohdin kauppaa tekevän senegalilaisdiasporan järjestäytymisen, myyntitoiminnan ja toimintaympäristön suhdetta rituaalinomaiseen käyttäytymiseen (tottumuksiin), toiminnan jatkuvuuteen, epävarmuuksiin ja muutoksiin. Tässä kysymyksessä tavoitteena on arvioida miten aineisto mahdollistaa teoreettisten lähtökohtien valossa senegalilaisdiasporalle erityisten järjestäytymisen tapojen tunnistamisen. Kiinnittämällä aineiston analyysissä huomiota tottumuksiin ja rituaalinoisuuksiin, siihen mitä pidetään normaalina, oletin voivani tavoittaa yhteisön kulttuurisia arvoja ja yhteisöllisiä kokemusmaailmoja. Temaattisten verkostojen malli toimii valittujen tutkimuskohteiden analyysissä tulkintatyökaluna tutkijalle sekä lukutyökaluna lukijalle. Tulkintaa ohjaa tässä tutkimuksessa omaksuttu ihmiskäsitys elävän olennon kokemuksen rakentumisesta vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa.

Litteroin analyysin alussa kaikki nauhoitetut tutkimushaastattelut sekä nauhalle lausutut kenttämuistiinpanot. Laadin myös käsin kirjoitetuista kenttämuistiinpanoista puhtaamat versiot ja lisäsin ne osaksi tutkimusaineiston kokonaisuutta. Käytin tämän jälkeen Atlas.ti-analyysiohjelmaa kirjoitetun tutkimusaineiston systemaattiseen tarkasteluun. Luin kaiken aineiston ja muodostin siitä yhteensä 35 perusteemaa, jotka linkittyivät aineistossa yhteensä 161 tekstinkohtaan, sanaan, lauseeseen tai ajatukseen. Järjestelin edelleen valitut perusteemat aihepiireittäin organisoiviin teemoihin tutkimuskysymysten mukaisessa järjestyksessä. Näiden pohjalta pyrin abstrahoimaan kullekin tutkimuskysymykselle globaalin teeman, joka summaa vastauksen tutkimuskysymykseen.

Attride-Stirling (2001, 391) ehdottaa teemojen määrittelyssä huomioitavan, että ne eivät ole keskenään vaihdettavia tai tutkimuskohteen kannalta ylimääräisiä ja turhia. Analyysissäni osa teemoista kuten *opiskelu*, *asiakastilanteiden kommentointi* ja *ohikul-*

kijoiden suhtautuminen saivat ainoastaan yhden viittauksen tekstiaineistoon, mutta katsoin niiden kuitenkin olevan tutkimuskysymysten valossa huomionarvoisia lisätietoa tuottavina. Käytin analyysiohjelman mahdollistavaa teemoittelua myös tutkimuksen teon toteuttamisen kuvauksen ja pohdinnan työkaluna siten, että järjestin kenttämuistiinpanoista kuvauksia ja esimerkkejä keskustelujen ja haastattelujen sujumisesta yhteisen teeman *haastattelujen hankaluudet* alle.

Kuvio 1. Temaattisten verkostojen malli visualisoituna: Katukauppiaiden yksilölliset elämäntilanteet ja -historiat

4.3 Tutkimuseettiset kysymykset

Tutkimukseni eettisten kysymysten pohdinta sisältää sekä tutkimuskohteen valintaan kuin myös tutkimuksen tekoon ja aineiston keruuseen liittyviä ulottuvuuksia. Valitessani tutkimuskohteekseeni luvattoman ja lain vastaisen toiminnan, olen tietoinen ilmiön poliittisesta luonteesta. Kansainväliseen liikkuvuuteen tai luvattomaan toimintaan liittyvät kysymykset ovat luonteeltaan sellaisia, joissa julkisella vallalla ja tutkimuksella saattaa olla samanlaisia tiedon intressejä (Dahinden 2015, 2210). Poliittisesti relevantti tutkimus

herättää kysymyksen siitä, millä tavoin julkisen vallan mielenkiinto aiheita kohtaan vaikuttaa tutkimuksen kysymysten muotoiluun, taustaoletuksiin ja tutkimusentekoon (De Genova 2002, 421).

Pragmatistisen tietokäsityksen mukaisesti suhtaudun tutkimukseni avulla kerättyyn tietoon välitteisesti. Ymmärrän tutkijana omien kulttuuristen ja kokemuksellisten käsitysteni, arvojeni ja uskomusteni vaikutuksen aineistostani tekemiin tulkintoihin ja esittämieni kysymysten muotoiluun ja tutkimuskohteeseen. Esimerkiksi tutkimustani ohjannut valinta katukaupan laittomuuden tutkimisesta osana kauppiaiden jokapäiväisestä elämismaailmaa rakentui pitkälti omien oletusteni varassa, ja olisi saattanut muuttua aineiston keruun jälkeen tai etnografisessa tutkimuksessa toisinaan hyödynnettävän ”kentälle paluun” myötä.

En kuitenkaan alkanut muokkaamaan subjektiivisesti värittyneitä valintoja aineiston keruun jälkeen, vaan olen pyrkinyt täydentämään kuvaa tutkimastani ilmiöstä ja vähentämään omien käsitysteni ja arvojeni vaikutusta tutkittavasta aiheesta tekemiini tulkintoihin pyrkimällä mahdollisimman laaja-alaiseen kirjallisuuskatsaukseen katukauppa-ilmiön sosiaalisesta viitekehyksestä ja historiallisista lähtökohdista. Vähentääkseni tekemieni tulkintojen subjektiivisuutta, pyrin lisäksi esittämään aineistosta johtopäätöksiä, jotka mahdollisimman todennäköisesti olisivat muidenkin tutkijoiden saavutettavissa vastaavilla tutkimusasetelmilla (Fusch ym. 2017, 927).

Tieteellisen tutkimuksen yleiset eettiset periaatteet huomioin kaikissa tutkimuksen teon vaiheissa. Kerroin kaikille tutkimukseen osallistuneille haastattelujen nauhoittamisesta ja annoin espanjan kielellä kirjoitetun esitteen tutkimuksesta, jossa kerroin kerätyn aineiston salassapidosta ja haastateltavien anonymiteetin suojelemisesta sekä tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Tutkimuksen toteuttaminen vieraassa kulttuurissa ja yhteiskunnassa, luvattoman katukaupan kontekstissa tilanteessa, jossa haastateltavat ovat jatkuvasti vaarassa joutua toimintaa valvovan viranomaisen rangaistuskäytäntöjen kohteeksi herättää perustellun kysymyksen haastattelujen etiikasta. Eettisen tutkimuksenteon normit eivät välttämättä ole vieraassa ympäristössä toteutettavan tutkimuksen kohteille tuttuja (Jäppinen 2015, 60).

Tutkimushaastattelujen sisältöjä ja niistä tekemiäni tulkintoja arvioitaessa on myös huomioitava haastattelukielen merkitys. Haastattelut toteutettiin espanjan kielellä, joka ei ollut kummankaan keskusteluosapuolen äidinkieli. Olen opiskellut espanjaa yliopistossa

usean vuoden ajan ja suorittanut vaihto-opintoja espanjankielisissä maissa kahden luku-
vuoden ajan sekä puolen vuoden ajan työharjoittelussa. Lisäksi perheeni toinen kotikieli
on espanja. Oletan omaksumani puhetyylin ja käyttämieni ilmaisujen eroavan haastatel-
luille tutuimmista puhetavoista, vaikka tämä ei eksplisiittisesti tullut esiin aineiston ke-
ruun aikana. Wolofin tai ranskan kielen osaamattomuuteni vuoksi espanjan kielen taito
muodostui myös tutkimukseen osallistumisen kriteeriksi, joka luonnollisesti kaventaa ke-
rätyn aineiston pätevyyttä. Kielitaitovaatimuksen vuoksi kaikki haastatellut olivat vähin-
tään kaksi vuotta maassa oleskelleita henkilöitä, ja heidän kielitaitonsa oli hyvä.

En ole nimennyt tulosten esittelyssä haastateltuja tai antanut heille pseudonyymejä enkä
esittänyt heidän ikää, välttääkseni Salon (2015) huomiota mukaillen yksittäisen puhujan
muuttumista tekstissä jonkin kollektiivin yksinkertaistetuksi äänitorveksi tai tulemista
tulkituksi normatiivisten elämänpolkujen ja ikäkategorioiden mukaisesti. Aineistokatkel-
missa erotan eri puhujaroolit viittaamalla tutkijaan eli itseeni kirjaimella H (haastattelija)
ja haastateltavaan kirjamella I (informantti).

5 TULOKSET

5.1 Katukauppiaiden elämismaailman tavoittaminen

Tutkimuskohteeseeni tekemieni rajausten, valitsemieni tutkimusmenetelmien, ja haastattelutilanteiden levottomuuden vuoksi haastateltujen yksilöllisten elämänhistorioiden ja tilanteiden kartoittaminen jäi aineistossa pinnalliseksi ja pelkistyi yleensä lyhyisiin keskusteluihin. Tämä johtui myös muodostamistani ennakkokäsityksistä lähtiessäni keräämään aineistoa. Oletin esimerkiksi oleskelulupatilanteen merkityksen olevan eräs keskeisimpiä katukauppiaiden elämismaailmaa heidän jokapäiväisessä elämässä muokkaavia tekijöitä, joten saatoin kiirehtiä keskusteluissa teemoihin omien oletusteni ohjaamina. Niin ikään tutkimusta varten kokoamani taustateorian valossa painotin keskusteluissa transnationaaleja teemoja, jotka käsittelivät kauppiaiden siteiden ylläpitoa kotimaahan ja matkustamisen mahdollisuuksia Espanjan ulkopuolelle.

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastaamiseksi muodostin tekemistäni aineistohuomioista yhteensä 15 katukauppiaiden yksilöllisiä elämäntilanteita, elämänhistoriaa sekä arkea käsitellyttä perusteemaa. Hahmottelin perusteemoista edelleen kolme organisoivaa teemaa, jotka kokosivat yhteen eri perusteemojen aihekokonaisuuksia. Näitä olivat katukauppiaiden *yksilöllisten elämäntilanteiden heterogeenisuus*, *myyntitoiminnan kokemuksen erottaminen muusta ajasta* sekä *oleskeluluvalle annetut merkitykset*. Kuvaan seuraavaksi tunnistamieni perusteemojen sisältöjä täsmentääkseni kuvaa organisoiduista teemoista.

Ensimmäinen organisoiva teema muodostui perusteemoista *maassaolo*, *asuminen*, *työhistoria*, *opiskelu*, *tulevaisuus*. Kaikki haastatellut olivat asuneet Espanjassa vähintään kaksi vuotta. Pisimpään maassa ollut kertoi saapuneensa maahan vuonna 1996 ja työskennelleen lähes kymmenen vuotta muodollisissa palkkatöissä muun muassa maataloudessa, rakennusallalla sekä vartijana. Myös kaksi muuta haastateltua kertoivat olleensa palkkatöissä. Heistä molemmat olivat haastattelua tehdessä edelleen työsuhteessa, toinen paikallisen naisen kotiapulaisena huolehtien muun muassa puutarhanhoidosta, toinen puolestaan kuvasi keikkaluonteisen työnsä vähentyneen, minkä vuoksi hän oli palannut lakanan kanssa kadulle turvatakseen toimeentulonsa.

Tutkimuksen kirjallisuuskatsauksessa senegalilaisdiasporalle pidettiin ominaisena asua monilukuisesti ja tiiviisti samalla alueella, sekä nimetä asuinalueelle symbolisesti merkittäviä kohteita kuten rakennuksia, katuja ja kauppia Muridi veljeskunnalle symbolisesti tärkeiden kohteiden ja henkilöiden mukaan. Madridissa senegalilaisia asuu eniten Lavapiesin kaupunginosassa, jossa sijaitsevassa moskeijassa eräs haastattelija kertoi koontuvansa muiden maanmiestensä kanssa iltaisin. Kauppioiden asumisympäristöistä, niiden keskittymisestä ja asuinympäristöjen roolista yhteisön järjestäytymiselle sekä katukauppatoiminnan organisoimiseksi olisi ollut tutkimuksen näkökulmasta mielenkiintoista saada tarkempi käsitys. Poliisi on suorittanut paljon kotietsintöjä katukauppioiden koteihin ja etsintöjen yhteydessä on uutisoitu muun muassa yksityisasunnoista löydettyistä ompelimoista, joissa on tuotettu katumyyntiin tarkoitettuja merkkituotteiden väärennöksiä.

Keskustelin asumisesta kolmen haastatellun kanssa, joista kaksi kertoi asuvansa kimppakämpissä muiden senegalilaisten kanssa. Asumiskustannusten jakaminen ja tarvittaessa ystävien taloudellinen tuki vuokranmaksussa nousivat esille yhteisasumisen hyötyinä. Kotiosoitetta pidettiin tärkeänä myös oleskeluluvan hakemisprosesseissa. Kellään haastatelluista ei ollut lapsia Espanjassa, eräs kertoi seurustelewansa ja kaksi kertoi perheidensä ja lastensa asuvan Senegalissa.

Haastateltavien elämismailman ymmärtämiseksi olin kiinnostunut kauppioiden vuorovaikutusympäristössään muodostuvan kokemuksen suuntautuneisuudesta ja jatkuvuudesta. Siksi valitsin yhdeksi teemaksi keskusteluille kauppioiden tulevaisuuden ja haaveet. Osa keräsi haastattelujen aikaan rahaa voidakseen matkustaa Senegaliin lähikuukausina tapaamaan perhettään. Kahden kohdalla matkustaminen tuntui kaukaiselta rahan tilanteen vuoksi. Kauppioiden tulevaisuutta koskevassa puheessa näkyi katukauppioiden materiaallinen niukkuus ja tämänhetkisen tilanteen suhde aiempaan elämänhistoriaan:

”I: Tulevaisuus, mistä minä tiedän.. Luulen, että tilanne huononee. Esimerkiksi juuri nyt harkitsen paluuta Senegaliin.

H: Niinkö?

I: Joo. Aloittaa alusta, kuten olin aiemmin. Siellä työskentelin aurinkopaneelien parissa, olen sähköpaneelisiin erikoistunut insinööri, siellä Senegalissa. Mutta kun saavuin tänne, täällä Madridissa sitä työtä ei ollut paljon tarjolla.”

Pyrin hahmottamaan keskusteluissa, miten kauppiaat jäsentävät nimenomaan kaupan käynnin aikaista elämismaailmaansa ja toisaalta pohtia, miten se saattaisi erota ajasta, jolloin haastatellut eivät suorita myyntitoimintaa. Tätä varten kysyin kauppiailta heidän vapaa-ajan vietostaan sekä aikatauluistaan. Myyntitoiminta vaikutti ajallisesti toisinaan melko tarkkaan säännellyltä, toiset myyjät kuvasivat aikataulujen rakentuvan spontaanisti.

Jokapäiväistä myyntitoimintaa kauppiaat vaikuttivat aikatauluttavan strategisesti suhteessa poliisin toimintaan, mikä ilmeni selkeästi kahden eri kauppiaan puheessa:

”Kahdesta eteenpäin joo. Ja käytämme ajan hyödyksi kun he lähtevät syömään”

”Koska esimerkiksi aiemmin saatoimme tulla tänne kymmenen-yhdentoista aikaan aamulla, laitoit lakanan ja ehkä kerran tai kaksi saattaa tulla yksi [poliisi]auto, se lähtee, joskus tulevat moottoripyörällä, ne kärehtyvät sinut, mutta [lakanan] sen pystyi laittamaan, se laitettiin.. mutta nyt ennen kello kahta et voi laittaa sitä. Koska moottoripyöräpoliisit ovat aina paikalla. Neljä autoa kiertää puiston sisällä, monia ulkopuolella..”

Kauppiaat vaikuttivat erottavan katukaupan aikaisen kokemuksensa muusta ajastaan puhumalla jälkimmäisestä ”normaalina”, ”kuin kenä tahansa” tai ”rauhassa olemisena”. Erään kauppiaan kanssa käymäni keskustelu hälvensi toisten esille tuomaa käsitystä tarkkaan strategisesti rajatuista aikatauluista, mutta niin ikään viittasi vapaa-aikaan ilmaisulla ”teet mitä lystää”:

”Meillä ei ole aikatauluja, ei ruoka-aikoja, työaikoja, nukkuma-aikoja eikä heräämisaikoja. Jos ne eivät anna, lähdet kotiin ajoissa, teet mitä lystää. Nukumme vähän, ei meillä ole aikatauluja.”

Tutkimuskirjallisuudessa oleskelulupa oli yhdistetty potentiaalisesti maastakarkotuksen uhkaan ynnä muihin rangaistuseuraamuksiin katukauppiaille (esim. Moffette 2015). Halusin tutkimuskirjallisuudesta tekemieni huomioiden pohjalta keskustella oleskeluluvan merkityksestä kauppiaille, mistä muodostui perusteema *oleskelulupatilanteen ulottuvuudet*. Muodostamani perusteema pelkistyi organisoivaksi teemaksi *oleskeluluvalle annetut merkitykset*. Vaikka yksittäiset kauppiaat toivat esiin useampia oleskelulupaan liittyviä ulottuvuuksia, näyttäytyi se aineistossa laajemmin ennen kaikkea suhteessa kotimaahan matkustamisen mahdollisuuksiin.

Haastattelemistani kuudesta avainhenkilöstä neljä kertoi heillä olevan virallinen oleskelulupa Espanjassa, kahdella ei ollut. Eräs kauppias myös kommentoi suurimmalla osalla hänen tuntemistaan katukauppiasista olevan oleskelulupa. Toinen jäsensi oleskeluluvan merkityksen muuttumista vuosien kuluessa suhteessa luvattomaan myyntiin seuraavasti:

”Koska vuosia sitten oli aika, jolloin papereiden puuttuminen teki tilanteen tosi hankalaksi. Koska he melkein veivät sinut, mutta nyt papereihin liittyvä kontrolli on hieman lepotilassa”

Eräs haastateltava kertoi vierailevansa vuosittain Senegalissa ja pohti oleskelulupaa suhteessa mahdollisuuksiin matkustaa kotimaahan verraten omaa tilannettaan vieressä istuneeseen ystäväänsä:

”Hän kyllä, kuten sanoin hän on pinteessä. Pystymättä menemään tapaamaan perhettään, ehkä jollain on puoliso siellä, lapsia.. ja pysyt täällä, yrittäen voida mennä jonain päivänä. Jos lähdet, et voi palata enää tänne.”

Oleskeluluvan hankkimisessa tuli ilmi myös sosiaalisen verkoston vaikutus keskustellesani oleskeluluvan myöntämisen kriteereistä:

”Kyllä kyllä, [työ]sopimus täytyy olla, mutta siitä on tehty helpompaa. Esimerkiksi jo työsopimuksen avulla siivousyrityksestä voit onnistua saamaan jotain. Voit tehdä sen joidenkin ystävien tai tuttujen kautta. Sitten sinun täytyy tietysti maksaa, mutta ei se ole niin huono, saada lupa ja voida sitten mennä ja tulla koska haluat.”

Keskustellessani erään kauppiaan alkuajoista katukauppiaina hän kuvasi miten oleskelulupatilanteeseen liittyvä tiedon puute oli muuttanut hänen tilannettaan ja suunnitelmiaan alkuvuosina Espanjassa:

”...olin ilmoittautunut yhteen kouluun, aloitin kouluttautumisen heidän kanssaan, mutta mitä kävi oli, että silloin en puhunut vielä hyvin espanjaa. En ollut ymmärtänyt, että ilman oleskelulupaa en voisi saada tutkintoa ja valmistua. Ja silloin minulla ei vielä ollut oleskelulupaa. Ilmoittauduin ja maksoin pääsymaksun ja kaikkea, mutta lopulta en voinut..”

Aineistoni vastaa monilta osin kirjallisuuskatsauksessa senegalilaisdiasporalle tunnistamiani demografisia ja sosioekonomisia tunnuspiirteitä. Katukauppiaiden elämänhistoriallisiin ja yksilöllisiin elämäntilanteeseen liittyvät aineistosta tekemäni huomiot alleviivaavat kuvaa ryhmän heterogeenisuudesta. Katukauppiaat elävät hyvin erilaisissa elä-

mäntilanteissa, ovat eri ikäisiä, työttömiä ja palkkasuhteessa olevia, osalla heistä on oleskelulupa, toisilla ei. Kokemuksellisesti oleskeluluvan merkitys vaikuttaa näyttäytyvän ennen kaikkea suhteessa kansainvälisen liikkumisen mahdollisuuksiin.

Tulkintani mukaan katukaupan jokapäiväinen elämismaailma näyttäytyy haastateltujen kokemuksessa muusta ajasta erottuvana poikkeavana tilanteena. Kauppiaden kokemuksissa aika katukaupan ulkopuolella on rauhallista ja he kokevat olevansa ”kuten kuka tahansa” ja voivansa ”kävellä rauhassa”.

5.2 Katumyyjien normatiivinen valvonta vuorovaikutuksena

Toiseen tutkimuskysymykseen vastaamiseksi muodostin aineistosta yhteensä 14 perusteemaa, joista jäsensin temaattisesti laajempia ajatuksia kolmen organisoivan teeman mukaan seuraavasti: *yhteisölliset strategiat kiinnijäämisen ja rangaistusten välttämisen keinoina, kiinnijäämisen seuraukset sekä reflektioiva suhde normatiiviseen valvontaan ja katukauppaan.*

Organisoiva teema kauppiaiden yhteisöllisistä strategioista kiinnijäämisen ja rangaistusten välttämisen keinoina muodostui perusteemoista *ajankäyttö, sinnikkyys, yhteisöön integroiminen ja viranomaisten tehtäväkohtaisten erojen tunnistaminen*. Perusteemojen sisällöistä muodostin käsityksen kauppiaista yhteisöllisesti, sinnikkäästi toimintaympäristössään tapahtuviin muutoksiin reagoivana kollektiivina. Jo edellisen tutkimuskysymyksen yhteydessä käsittelin kauppiaiden arjen määrittymistä valvonnan välttämiseksi otollisimpien aikojen mukaan. Poliisin lounasaikoihin ja käyttämiin kulkuneuvoihin sekä tapoihin suorittaa valvontaa liittyvä tieto ohjasi kauppiaiden toimintaa.

Kauppiaat toimivat valvovaan viranomaiseen nähden vuorovaikutteisesti ja reaktiivisesti. Eräs kauppias kuvasi myyntitoimintaan liittyvää toimintaympäristön havainnointia seuraavasti:

”Nojoo, tämä kun on tällainen rauhallinen paikka laitamme tähän. Meidän täytyy katsella ympärille, jos on siviilipoliiseja, jos tulevat..laitamme tähän ja jos tulee niin otamme, menemme tuonne, odotamme vähän aikaa, ne menevät, laitamme uudestaan. Tämä on kuin elokuva.”

”Lähiaikoina kun ne muuttavat [lainsäädäntöä] tai mitä ikinä, me etsimme muita vaihtoehtoja, luulen näin, koska jo tällä hetkellä he eivät anna laittaa [lakanaa] sitä”

Pyrkiessäni muodostamaan käsitystä siitä, mihin valvonta johtaa, mitä esimerkiksi kiinnijäämisestä seuraa eräs haastatelluista kuvasi vuorovaikutustilanteen vaihtelevan tilannekohtaisesti:

”Jotkut pahat seuraavat sinua kadulla.. Mutta muutoin, he häätävät meidät täältä, teemme lenkin ja laitamme tähän uudestaan ja ei mitään.”

Keskusteluista välittyi kuva, että kaupankäyntiin liittyy olennaisesti kokeileva asenne. Kaavamaisista ja toistuvista strategioista kuten poliisin liikkeiden ja aikataulujen tunnistamisesta huolimatta myyntiin liittyvät epävarmuudet ilmenevät vasta paikan päällä tilannekohtaisesti:

”Joskus tulet aamulla, laitat lakanan, poliisi laittaa auton ja skoottereita, niin ei voi olla, jos jatkat yrittämistä, skootteripoliisi voi ottaa kamat, se on mitä on, palaat kotiin.”

Kauppiaiden vuorovaikutustilannekohtainen tietotaito ja sen vaikutus katukauppiaiden toimintaan näkyi myös siinä, kuinka he tunnistivat eri poliisiviranomaisen tehtäviä ja uhkaa. Viiden Senegalissa asuvan lapsen isä kertoi minulle aluksi edellisenä päivänä hänelle sattuneesta tilanteesta, jossa samassa paikassa lakanansa kanssa ollessa poliisi oli yllättänyt hänet ja laittanut jalan lakanan päälle siten, että hän ei saanut sitä mukaansa. Hän kertoi juosseen karkuun ja säästyneen näin sakoilta. Valtiollisen poliisin ajaessa nyt keskustelumme aikana ohitsemme hän osoitti poliisiautoa ja vilkaisi minuun ja totesi ”papeles”, viitaten heidän valvovan maassaolon virallisuutta. Hän kertoi, että hänellä on oleskelulupa. Hän tähyili keskustelun ajan alati Madridin itsehallintoalueen poliisien (Policia municipal) läsnäoloa, sillä heidän ilmestymiseensä hänen olisi tullut reagoida.

Kollektiiviset strategiat tulivat ilmi myös kauppiaiden kertoessa miten vasta kadulla myynnin aloittavat maanmiehet tulevat osaksi yhteisöä ja aiempaa kokemustietoa hyödynnetään myyntituotteiden valinnassa:

”Joo, tietty ja me myös autamme heitä. Esimerkiksi tuo nuori heppu, joka myy sormispinnereitä ja helleviuhkoja on uusi. Ja kun olet uusi, näet millä tavalla aloittaa ystävien kanssa. Esimerkiksi spinnerit, jotka ei maksa paljoa, ja joiden myymisestä ei samalla tavalla sakoteta, kuin merkkituotteiden myymisestä.”

”Minä en itseasiassa tiedä. Mutta se miten näen asian, on että osa siitä on normaalia, kuten tennareiden tapauksessa. Ja väärennetyt pelipaidat...joskus me laitamme aurinkolaseja, ja muita. Sitten kun siviilipoliisi tulee, he ottavat kiinni vain sen, joka myy tennareita. Koska aurinkolasit eivät maksa mitään.”

Organisoiva teema kiinnijäämisen seurauksista muodostui perusteemoista *karkotuksen uhka, pidätys, reagointi takavarikkoon, sakkorangaistus, tuotteiden takavarikointi, kotiaresti, vankeus, myyntituotteiden erot, valvonnan ja myynnin muutokset ajassa*. Pyysin kauppiaita kertomaan kokemuksistaan tuotteiden takavarikoinnista ja kiinniotoista sekä siitä, miten he ovat näiden tilanteiden jälkeen toimineet. Olin kiinnostunut myös kuulemaan, miten normatiivisen sääntelyn ja politiikkatoimenpiteiden muutosten on katsottu näkyneen katukauppiaiden jokapäiväisessä elämässä.

Pitkään katukauppaa tehneet haastatellut tuntuivat vahvistaneen kirjallisuuskatsauksen perusteella muodostuneen käsityksen, että aiemmin katukaupasta kiinnijäämistä ja seurannutta tuomiota käytettiin maastakäännytyksen perusteena ja johti rankempiin seuraamuksiin. Useampi haastateltu kertoi katumyynnin valvonnan muuttuneen seuraamusten osalta lievemmäksi:

”Aiemmin oli vaikeampaa, koska sen lisäksi, että he vievät tavarasi, he veivät sinut mukanaan”

Myyjät kertoivat kiinnijäämisen seurausten johtaneen kaupattavan tavarankorvikkeisiin, sakkorangaistuksiin, pidätyksiin, vangitsemisiin, ja niitä edeltäneisiin oikeudenkäynteihin. Haastattelemini kauppiaiden kokemus oli, että kiinnijäämisen seuraamusten lieventyessä valvonnan määrä olisi kuitenkin lisääntynyt.

”Kyllä, vaikuttaa että on enemmän poliiseja vahtimassa myyntiä. Kyllä kyllä, ei anneta.. mutta ennen he ottivat sinut kiinni, he etsivät sinut, mutta se ei ollut kuin nyt. Nyt ei anneta myydä, mutta he eivät myöskään vie sinua”

Toinen kauppias puolestaan kuvasi ajan muutoksia nostalgisen kuuloisesti vertaamalla haastatteluhetken aikaa ylipäätään rauhallisempaan korkeamman riskin, mutta vastaavasti korkeampien tuottojen aikaan:

”Ei, ei oikeastaan. Aiemmin kyllä, vuosia sitten kun kävelit kadulla jättimäinen reppu selässä, he kalastivat sinut joka paikasta. Mutta nykyään, niin kauan kun et levitä sitä kadulle ja ala myymään, he eivät ole kiinnostuneita. Nykyään on vähän löysempää. Tällä hetkellä ei myöskään ole mitään myyntiä, koska aiemmin meni hyvin kaupaksi, ja oli iso touhotus päällä, ja se oli sen arvoista. Oli kiire, mutta tuli myös voittoa. Mutta nyt, kuten näet, täällä olemme kaikki rauhassa ja emme

myy juuri mitään. Toisaalta näin on tapana tähän aikaan vuodesta. Myynti heikkenee, toukokuusta..”

Keskustellesani sakkorangaistusten suuruuksista kuulin kuvauksen kotiaaresti-käytännöstä, josta kertoessaan myyjä reflektoi tilannetta myös poliisin näkökulmasta:

”H: Ja sakot, joita nykyään annetaan, peritäänkö ne?

I: Kyllä, jotkut meistä kyllä maksamme ne. Esimerkiksi on joitain sakkoja, jotka on pakko maksaa. Kuten 90 euron sakot, 160e, 120e koska he sanovat, että joko maksat sen, tai pysyt kotona 15 päivää.

H: Eli pysyt kotona?

I: Poistumatta kotoa.

H: Ja miten se tehdään?

I: Poliisi tulee koska haluaa, kolme tai neljä kertaa päivässä. Soittavat ovikelloa, esittäytyt ja allekirjoitat ja he lähtevät. Ehkä he menevät alas saakka, ja 15 minuutin kuluttua palaavat jälleen tarkistamaan oletko lähtenyt..

H: Ai he tekevät myös tuota..

I: Joo kyllä, se on halvempaa kuin vangitseminen. Koska jos he laittavat sinut johonkin, heidän täytyy antaa ruokaa ja kaikkea. Vahtia sinua, laittaa joku vahtimaan. Mutta jos he laittavat sinut kotiisi, riittää kun poliisi käy. Ja ajattelet, että et viitsi riskeerata, koska jos lähdet kadulle ja et ole kun he tulevat uudestaan. He toistavat saman. Koska esimerkiksi sinulla on 15 päivää, sinun täytyy pysyä 15 päivää kotona, ja olet jo ollut 3 päivää, seuraavana päivänä he tulevat ja et ole kotona, palaat samaan ja sinulla on taas 15 päivää. Mutta aika joka jo oli mennyt, menetät sen. ”

Kolme haastateltavaa kertoi heiltä takavarikoitaneen kauppatavarat useita kertoja ja yksi kertoi omakohtaisesti pidätetyksi tulemisesta:

”H: Onko sinua koskaan vangittu?

I: Vankilaan ei koskaan. Ainoastaan minut on viety kadulta, pidätetty muutamaksi päiväksi, mutta en koskaan tullut vangituksi koska.. mutta joo, minut tuomittiin kolmeksi ja puoleksi vuodeksi (ehdolliseen vankeuteen) ja sakotettiin yli 2000 eurolla, mutta lopulta se mitätöitiin

H: Eli sitä ei koskaan peritty?

I: Kyllä. He eivät tulleet vaatineeksi sen maksua. Mutta toisaalta ei minulla olisi ollut varaa maksaakaan sakkoa.”

Halusin myös tietää miten kauppiaat reagoivat rangaistuskäytäntöihin ja millä tavalla he esimerkiksi toimivat takavarikointien jälkeen. Istuin keskustelemassa erään kauppiaan kanssa Reina Sofian museon liepeillä, johon hän reilun kymmenen maanmiehensä kanssa oli asettanut lakanansa muutaman metrin välein jalkakäytävälle. Keskustelumme keskeytyi, kun selvästi hänet ja muut kauppiaat tuntenut henkilö pysähtyi kohdallemme. Haastattelemani kauppias ojensi hänelle kolikon, jonka jälkeen hän jatkoi keräten kultakin kauppiaalta kolikoita. Kysyin mistä oli kyse ja hän kertoi ystävän menettäneen kauppatavaransa poliisin takavarikossa, ja oli menossa nyt ostamaan uusia tavaroita myytäväksi. Kollektiivinen käytäntö näyttäytyi sivulliselle rutiininomaiselta.

Katumyyjien elämismaailman ymmärtämiseksi yritin ymmärtää, mitä katumyyjät tekevät, mitä he sanovat sekä mitä he ajattelevat. Olen tähän tutkimuskysymykseen vastaukseksi käsitellyt toistaiseksi korostuneesti kauppiaiden tekemisiä ja sanomisia. Kuten tutkimusten teoreettisia lähtökohtia esitellessäni olen todennut, suhtaudun ihmiskokemukseen kussakin vuorovaikutustilanteessa sen kontekstissaan eri osapuolten vuorovaikutuksessa rakentuvana ja oletan tutkimuksessani lain toimeenpanon sisältävän aina heterogeenisiä, yllättäviä ja epävarmoja ulottuvuuksia.

Kauppiaiden luvattoman myynnin kontekstissa toiminnan valvonta vaikutti eksistentiaaliselta ja kokosin kauppiaiden valvontaa koskevaa ajattelua saman organisoivan teeman alle. Käytin siitä nimitystä *reflektioiva suhde normatiiviseen valvontaan ja katukauppaan*, koska kauppiaat pohtivat keskusteluissa vuorovaikutusta oman toimintansa ohella valvojan osapuolen näkökulmasta:

”Poliisi, mistä minä tiedän.. Toisinaan ajattelen, että tekevät vain työtään, joskus ajattelen että he ovat pahoja, joskus sanon, että heidän täytyy ottaa tavarani pois ja viedä ne, mistä minä tiedän. Joskus ajattelen, että tuo on täällä vain sen takia, että minä en laittaisi lakanaa tähän, mutta ehkä jonkun täytyy vain saada lisätienestää.. Koska [poliisi] ei väsy etsimään sinua kadulta ja seuraamasta sinua autolla ja skoottereilla mitä vain.. ja mietin, että ehkä vain tienata vähän... luulen myös, että jos meillä olisi muita mahdollisuuksia emme olisi täällä joka päivä..”

Toinen haastateltava, jonka seurueessa vietin useamman tunnin saman iltapäivän aikana kertoi minulle ramadanin aikaisen paaston viettämisestä kesähelteillä, mutta käänsi itse keskustelun poliisiin:

”I: Joo välillä se on tiukkaa, on tosi kuuma, paljon poliiseja, vaikka usein he ovat tosi ystävällisiä. He tulevat ja sanovat, että mites menee, sanot että me mennään, mutta ei juosta.

H: Eli yksinkertaisesti haluavat että...

I: Joskus he tulevat moottoripyörällä ja haluavat, että juokset pakoon.

H: Eli et voi koskaan tietää mitä tulee?

I: Ei, on rasisteja. Mutta on myös paljon, jotka tekevät vain työtään.

I: Joinain päivinä poliisi voi olla tosi ystävällinen, hän sanoo, että minä en halua viedä lakanaasi ja tavaroitasi. Jos sinulla ei ole rahaa ostaa uusia tavaroita, mitä teet? Jäät kotiin. Jos otat tavarat ja viet ne poliisiasemalle, et voita mitään, teet sen vain pahan vuoksi, tehdäksesi vahinkoa.”

Myöhemmin samassa keskustelussa kysyn häneltä miten hän oli aloittanut myyntitoiminnan ja hän kertoo oleskelulupatilanteensa tehneen hänelle hankalaksi virallisen työn etsimisen, josta edelleen haaveilee. Hän päätyy vertaamaan lakanamyyntiä kerjäämiseen, ”olemme kuin he, jotka pyytävät rahaa kadulla”, hän lisää, että osa ihmisistä myy varastettua tavaraa tai huumausaineita, joita hän pitää moraalisesti hyväksymättöminä.

Refleктоiva suhde katukauppaan näyttäytyi keskustelun edetessä hänen pohtiessa toimintaansa myös laajemmin suhteessa seurusteluun ja toimeentuloon:

”Hän omien ajatustensa kanssa, minä omien ajatusteni kanssa ansaitaksemme rahaa. Minulla ei ole työtä, mutta minun pitää työskennellä, en voi kävellä vain hänen takanaan. Pitää maksaa asunto, ostaa vaatteita, jos haluan syödä, ostaa ruoka. Asioita, jotka voivat auttaa minua. Mutta toisen on tehtävä samoin.”

Olen jo edelliseen tutkimuskysymykseen vastaamisen yhteydessä tuonut esimerkkejä myyntitoiminnan strategisista ja taktisista ulottuvuuksista viittaamalla kaupankäynnin aikataulujen suunnitteluun poliisin työaikojen mukaan. Valvonta ja luvattomuus vaikutti katukauppiaiden kokemuksiä tulkitessani tarkoittavan näiden ohella alituista valppaanaoloa ja epävarmuutta. Kauppiaat suhtautuivat tulevaan epäilevästi. Heidän puheestaan sekä havainnoimastani vuorovaikutuksesta välittyi valmius oman toiminnan suhteuttamiseen valvonnassa tapahtuviin muutoksiin tarvittaessa. Kaupantekohetkellä he toimivat kollektiiveina ja kommunikoivat keskenään välttääkseen kiinnijäämisen riskiä. Yhteisöllisyys ilmeni myös uusien myyjien integroimisessa toimintaan.

Valvonnasta seuraavat rangaistustoimenpiteet vaihtelivat. Yksi kauppias kertoi vakuuttavan oloisesti merkityksellisimmäksi kriteeriksi takavarikoille tai sakkorangaistuksille myyntituotteiden laadun. Hän kertoi tekijänoikeusrikkomusten johtavan ankarimpiin seuraamuksiin. Yhteisölliset strategiat ilmenivät muun muassa kollektiivisena taloudellisena apuna uusien myyntitavaroiden hankkimisessa. Aineistosta muodostava käsitys on, että normatiivisessa ja poliittisessa sääntelyssä tapahtuneet muutokset ovat niin ikään muokanneet kauppiaiden arkikokemusta ja näkyneet konkreettisina muutoksina valvonnan määrässä ja rangaistuskäytännöissä.

Katumyyjien kokemukset heijastelivat John Deweyn käsitystä ihmiskokemuksen syntymisestä kokeellisessa toiminnassa kulloisessakin tilanteessa ainutlaatuisesta. Kauppiaat käyivät alituisesti läpi ympäristönsä vastauksia omaan toimintaansa, ja vastaukset määrittävät sen miten he toimivat jatkossa. Kauppiaiden ja poliisien välisessä vuorovaikutuksessa syntyvä kokemusjatkumo synnyttää molemminpuoleisia reaktioita, joita läpikäydessä syntyy tietoa ja kokemuksia, jotka auttavat suuntaamaan toimintaa jatkossa. Haastattelemani kauppiaat olivat tehneet myyntitoimintaa pitkään ja heillä oli vaihtelevia kokemuksia kiinnijäämisestä ja rangaistuksista. Kokemusjatkumo vaikutti tuottaneen melko paljon tietoa myös vuorovaikutuksen toisen osapuolen eli poliisin toiminnasta ja näkyi refleksiivisenä suhtautumisena valvontaan.

5.3 Kulttuuriset käytännöt ja järjestäytymisen tavat katukauppiaiden toiminnassa

Hahmotin tutkimukselleni viimeisen tutkimuskysymyksen vasta suorittamani kenttätöön jälkeen, jolloin tutustuin lisää katukauppiaiden kulttuuriseen taustaan ja hahmotin uusia senegalilaisdiasporan kansainvälistymiseen liittyviä ulottuvuuksia. Halusin pohtia miten tekemäni kenttätöön puitteissa olisi mahdollista arvioida senegalilaisdiasporan taustalla vaikuttaneen Muridi veljeskunnan yhteyttä katukauppatoimintaan ja aiemmin kuvaamaani veljeskunnan kaksisuuntaiseen taloudellis-uskonnolliseen projektiin. Sain aineistoni valossa vähän tietoa kauppiaiden uskonnollisesta maailmankuvasta. Tämä olisi edellyttänyt erilaisia tutkimusmenetelmiä ja -olosuhteita. Esimerkiksi kansalaisjärjestöjen tai moskeijoiden viitekehyksessä olisi saattanut avautua mahdollisuuksia laajentaa käsitystä tutkimuskohteesta.

Tulkitsin kuitenkin aineistoni antaneen joitakin viitteitä veljeskunnalle ominaisista järjestäytymisen tavoista myös katukaupan kontekstissa. Tekemistäni havainnoista ja tulkinnoista muodostin viisi perusteemaa: *kaupankäynnin mentaliteetti, liikkuva elämäntyyli, kaupankäyntiä normalisoivat oikeutukset, tuotteiden jakelu ja järjestäytymisen epäpoliittisuus*.

Aineiston keruun yhteydessä käymäni keskustelut vahvistivat käsitystä muridi veljeskunnan jäsenten tavasta suhtautua kaupankäyntiin normaalina ja tavanomaisena. Diouf (2000, 696) kuvasi muridismien sisäistyneen joustavan liikkuvuuden ohella liberaalin kosmopoliittisen ajatuksen taloudellisten mahdollisuuksien hyödyntämisestä ”myydä halvemmalla sitä, mille ikinä onkaan kysyntää, vastata aina kysyntään ja etsiä tuottavia markkinoita”. Yhdessä keskustelussa haastateltavani viittasi yleisesti senegalilaisiin ja kertoi heille ominaisesta mentaaliteetista, ”joka tykkää myydä”. En osannut tuossa tilanteessa valitettavasti syventää hänen aloittamaa keskustelua.

Kauppiaat reagoivat herkästi ympäristössään tapahtuviin kysynnän muutoksiin ja esimerkiksi sadekelillä metrotunnelien uloskäynneille levitettävien lakanoiden päälle asetetaan pikaisesti sateenvarjoja ja sadeviittoja, joita senegalilaisten piirissä suosituimman kaupunginosan, Lavapiesin, aasialaiset tukkumyyjät myyvät vain muutamien satojen metrien päässä.

Joustava ja liikkuva, *moodu-moodu*, elämäntyyli näyttäytyi erään kauppiaan kuvauksessa siitä, miten hän kuumien kesäkuukausien aikana suuntaa pois hiljenevästä kaupungista:

”Joo, me myös lähdemme pois. Esimerkiksi minä vähän ajan päästä, ehkä tämän kuun lopussa tai ensi kuun alussa alan liikkua markkinoilla.. ja jotkut menevät myös rantakohteisiin...Liikun autolla lähimmille markkinoille, ja sieltä jatkan eteenpäin muihin kauempana järjestettäviin tapahtumiin. Menen ja tulen, joskus olen 15 päivää ja pysyn siellä ja sitä rataa.”

Tutkimukseni kontekstissa vaikutti siltä, että vaikka kekseliäs ja väsymätön kaupankäynti saattaisi katukauppiaiden kulttuurisessa maailmanjäsenyksessä näkyä toimintana myös Espanjassa, kauppiaat kokivat katukaupan ”välttämättömyytenä” ja osa haaveili muusta työstä. Aiemmin lakanan päällä tavaroiden kauppaamista kerjäämiseen ja huumekauppaan verrannut haastateltava kertoi minulle ajasta, jolloin aloitti myynnin:

”Aluksi laitat tavarat ja alat tervehtiä ihmisiä, ystäväsi auttavat sinua. Sitä rataa, vähitellen, hei hei, mitä haluat? Saavut kotiin 5 tai 10 euroa taskussasi.. Tosi tiukkaa, kukaan meistä ei halua tätä. Mutta ei ole mitään muutakaan tapaa. Osa ihmisistä ajattelee, että teemme tätä huviksemme mutta haluan työn kuten kaikki muutkin. Jossain yrityksessä, tai oma yritys tai mitä ikinä”

Katukauppatoiminnan oikeutuksia ja merkityksiä sisältäneessä puheessa kolme eri kauppiasta käytti ilmaisua ”se on mitä se on”.

”Ihmiset myyvät kaikenlaisia typeryyksiä, minä näen tämän vain yhtenä asiana lisää.”

”Ulkomaalaisia on kaikkialla. Ja elämä on sellaista. Etsit elämän millä tavalla tahansa.”

Kolmanteen tutkimuskysymykseen vastaamiseksi olisin toivonut saavani lisää tietoa. Koin kuitenkin kenttätöön aikana joidenkin teemojen esillenostamisen vaikeaksi. Näitä olivat esimerkiksi katukaupan organisatoriset ulottuvuudet kuten kaupattavien merkkiväärennösten tuotanto- ja jakeluverkostot, jotka on Espanjan julkisessa keskustelussa ja poliisin tiedonannoissa yhdistetty järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Mainittujen aiheiden välttely liittyi pelkooni menettää luottamuksellisuus haastateltujen silmissä, mikä puolestaan estäisi minua keräämästä aineistoa. Seuraava reaktio epäonnistuneeseen yritykseeni aloittaa keskustelu tuotteiden jakelusta ilmentää joidenkin teemojen hankaluutta ja sitä, miten niistä keskustellakseni luottamussuhteen olisi tullut olla vahvempi:

”H: Ja myynnissä olevat tuotteet, mistä saat ne?

I: Aa tuotteet? Ostan ne ja myyn.

H: Olen ymmärtänyt, että yksi ongelmista mikä liittyy katumyyntiin, ja jota kerrotaan tiedotusvälineissä liittyy tuotteiden laittomuuteen.. siitä puhutaan paljon.

I: Kyllä, useat ihmiset puhuvat siitä, mutta mitä me tekisimme? Meillä ei ole oleskelulupaa, mutta emme voi istua kotonamme elääksemme, tiedätkö? Meidän täytyy tulla tänne syödäksemme, tämä on ennen kaikkea, jotta saamme ruokaa..”

Käytin kolmen kauppiaan kanssa keskusteluissa osan haastatteluajasta kysymyksiin katukauppiaiden aineiston keruuta edeltäneinä kuukausina organisoimista mielenosoituksista. Oletin teeman olevan luonteva, riittävän ei henkilökohtainen päivänpoliittinen aihe

keskusteltavaksi. Kauppiaat tuntuivat suhtautuvan mielenosoituksiin välinpitämättömästi. Maanmiesten saamia vankeustuomioita kritisoineet mielenosoitukset vaikuttivat kuitenkin heijastelevan samaa kirjallisuuskatsauksessa tekemääni huomiota poliittisuuden suuntautuneisuudesta sisällöllisesti yhteisön kaupallisen toiminnan mahdollistamiseen ja oleskelun virallistamiseen (Kane 2015). Mielenosoitusten yhteydessä annetut kollektiivin lausunnot pyrkivät välittämään viestiä katukaupasta ei rikollisena toimintana ja välttämättömyytenä hankalassa oleskelulupatilanteessa.

Kenttätöön aikana huomasin, että käymissäni keskusteluissa haastatellut itse käyttivät usein monikollista me-pronominia, vaikka kysyin asioita yksikössä. Tämän saattaisi tulkita ilmentävän edellä tekemiäni oletuksia katukauppiaiden jaetuista kulttuurillisista käytännöistä, kollektiivista strategioista ja yhteisistä merkitysmailmoista, käsitystä katukauppiaiden vahvasta itseymmärryksestä osana jotakin ryhmää tai yhteisöä, mutta myös ongelmallisena tutkimuskohteeni syvällisen ymmärtämisen näkökulmasta. Puhe *meistä* saattoi vähentää subjektiivisuutta ja olla haastateltavan tapa etäännyttää itsensä keskustelutilanteesta.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimukseni alkuperäisenä motiivina oli selvittää mistä ulkopuoliselle havainnoitsijalle vilkkaassa ja urbaanissa kaupunkiympäristössä tapahtuvassa katukauppiaiden ja viranomaisten välisessä vuorovaikutuksessa olisi kyse. Tutkimuksen edetessä tutkimustehtäväkseni tarkentui sen selvittäminen, mitä normatiivinen valvonta tarkoittaa katukauppiaiden jokapäiväisessä elämismailmassa. Laajensin kuvaa jokapäiväisestä elämismailmasta kauppiaiden yksilöllisten elämänhistorioiden ja -tilanteiden sekä kulttuuristen käytäntöjen ja järjestäytymisen tapojen näkökulmilla.

Tutkimustulokseni alleviivaavat kuvaa sosioekonomisesti ja -demografisesti heterogeenisestä ryhmästä, joille luvaton kaupankäynti näyttäytyy kokemuksellisesti muusta ajasta erottuvana poikkeavana tilanteena heidän jokapäiväisessä elämismailmassa. Katukaupan normatiivinen valvonta tarkoittaa kauppiaiden jokapäiväisessä elämismailmassa erilaisia kollektiivisia strategioita, joiden tehtävänä aineistoni perusteella oli integroida ryh-

mään uusia jäseniä, välttää kiinnijäämistä, huolehtia toiminnan jatkuvuudesta sekä reagoida ja suhteuttaa toimintaa valvonnassa tapahtuviin muutoksiin. Toiminnan jatkuvuutta tukevia yhteisöllisiä strategioita tunnistettiin tutkimuksessa ilmenevän sekä katukaupan arjessa (taloudellinen tuki takavarikoitujen myyntituotteiden tilalle uusien hankkimiseksi) kuin myös laajemmin yhteiskunnassa (mielenosoitukset), joskin tulokset vahvistivat kuvaa ryhmästä epäpoliittisena yhteiskunnallisena toimijana.

Tutkimustulokseni vahvistavat niin ikään kuvaa Muridi veljeskunnalle tutkimuskirjallisuudessa tunnistetusta äärimmäisestä joustavuudesta ja liikkuvuudesta taloudellisen hyödyn tavoittelemiseksi. Ne näyttäytyivät aineistossani kauppiaiden kuvauksina ja havaintoinani vaihtuvista myyntipaikoista, kaupattavista tuotteista sekä totunaisena suhtautumisena kaupankäyntiin osana jokapäiväistä elämää.

Menetelmällisesti pidän tutkimustani keräämäni aineiston osalta puutteellisena, mutta opinnäytetyön laajuuteen ja aineiston keruulle käytettävissä olevaan aikaan nähden tyydyttävänä. Toivoin pystyväni viettämään katukauppiaiden parissa enemmän aikaa. Tavoitteenani oli myös kerätä aineistoa haastateltujen parissa myyntitoiminnan ulkopuolella, jotta vuorovaikutustilanteet olisivat olleet rauhallisempia ja mahdollistaneet syvempää merkityskeskustelua. Valittujen aineiston keruumenetelmien osalta pidän tutkimustani perusteltuna ja etnografisen tutkimusotteen sopivan tietyn ryhmän elämismaailmaa ja kulttuurista käyttäytymistä tavoittelevalla tutkimukselle hyvin. Temaattisten verkostojen mallin avulla pystyin mielestäni esittämään aineistostani tekemät tulkinnat läpinäkyvästi ja ymmärrettävästi.

Ulkopuolisen havainnoitsijan silmin katukauppa vaikuttaa ilmiöltä, johon viranomaisten on tullut sopeuttaa sääntelyä sekä valvontakäytäntöjä pyrkiessään strategisesti rajoittamaan luvaton katukauppaa ja sen näkymistä katukuvassa. Koska lakanoiden päällä myytävillä tuotteilla kuitenkin näyttäisi olevan kysyntää, eikä kauppiaille ole eri syistä johtuen mahdollisuuksia muulle työlle, ilmiön poistaminen ei ole ollut mahdollista. ”Saturoimalla” kauppapaikat viranomaiset pyrkivät yksinkertaisesti minimoimaan ilmiötä katukuvassa, estämään lakanan asettamista kadulle ja pitämään kauppiaat alati valmiustilassa ja liikkeessä, tavalla josta Walby & Lippert (2011) käyttivät käsitettä *strategy of dispersal policing* (hajottavan valvonnan strategia) tutkiessaan kodittomuutta Ottawassa.

Keräämäni aineisto antoi vuorovaikutuksesta kokemuksellista tietoa siitä, mitä strateginen valvonta tarkoittaa kauppiaiden jokapäiväisessä elämismaailmassa ja kokemuksen

muodostumisessa. Suhtautuessani valvovan viranomaisen ja kauppiaden väliseen vuorovaikutukseen ikään kuin kokeilevassa toiminnassa eri osapuolten toisilleen reaktioketjuja aiheuttavana pelinä, voidaan näkökulmaa kritisoida katukaupan valvontaan liittyvien valtasuhteiden ja ilmiön yhteiskunnallisen ongelmallisuuden vähättelemisestä (Hallin & Mancini 2004, 82). Huomioni tutkimuksessa on painottunut eri vuorovaikutuksen osapuolien keskinäisiin suhteisiin, ei niinkään näiden yhteiskunnallisiin intresseihin.

Tapausesimerkkini valossa katson kuitenkin, että valitsemani historiallis-kulttuuris-uskonnollisia järjestäytymisen tapoja huomioiva näkökulma on katukauppailmiön ymmärtämiseksi välttämätön. Muridi veljeskunta ja sen jäsenet kesyttävät ”globaalia ja tuntematonta hyötyen siitä ja hankkien siinä osansa itselleen tutuilla tavoilla” (Diouf 2000, 699). Katukauppa ilmentää tapaa, jossa yhteisö kehittää itselleen mahdollisuuksia urbaanille todellisuudelle, joka etäännyttää valtion järjestelmistä (Muñoz 2018).

Kauppiaat, kuten siirtolaiset yleensä, toimivat järjestelmien sisällä, jotka kykenevät turvaamaan heille ja lähiympäristölleen riittävät elinolosuhteet, jolloin kriteerit hyvälle elämälle tulevat usein määräytyneiksi jonkun muun kuin yhteiskunnan normien mukaisen käyttäytymisen kautta (Cvajner ja Sciortino 2010, 393). Tutkimuksen kannalta tärkeä huomio liittyy järjestelmien alueellisuuteen: Kansainvälistä liikkuvuutta tukevat prosessit ovat usein ylikansallisia, mutta prosessien vaikutusten ja seurausten hallinnointi tapahtuu rajallisessa poliittisessa viitekehyksessä (mt.). Olen katukauppaa tutkimalla havainnollistanut miten argumentti alueellisesta ristiriidasta näyttäytyy katukauppiaiden jokapäiväisessä elämismaaailmassa.

Työni alkoi ohikulkijana kokemastani hämmennyksestä, jatkui arkisesta pohdinnasta kohti yhteiskuntatieteellisesti perusteltua ongelman määrittelyä, aineiston keruuta ja päättyi näiden vaiheiden jälkeen tutkimusraportiksi. Tutkimusprojektin henkilökohtaiset oppimiskokemukset sisältävät sekä henkilökohtaiseen kasvuun ja kehitykseen kuin myös kaikkiin tutkimuksenteon vaiheisiin liittyviä asioita, joiden listaaminen tässä olisi epäolennaista. Pidän ihmisten kansainvälistä liikkuvuutta entistä kiinnostavampana ilmiönä tutkimuksen näkökulmasta.

Olen pystynyt tutkimukseni avulla tarkentamaan kuvaa senegalilaisten harjoittaman katukaupan kokemuksellisuudesta kaupankäynnin kontekstissa, mutta paljon olennaisia kysymyksiä jäävät tämän tutkimuksen rajausten ulkopuolelle. Kaiken kaikkiaan Muridi veljeskunnan rooli katukauppailmiössä jää tarkasti jäsentymättä. Millä tavalla veljeskunta

vetää puoleensa esimerkiksi katukauppiaita, joilla ei ole aiempaa taustaa veljeskunnassa? Onko katukauppiaiden verkostossa limittäin eri veljeskuntien tai uskonnollisten ryhmitymien liittymiä, ja miten ne toimivat? Millä tavalla kaupankäynti linkittyy kansainvälisiin rahavirtoihin ja veljeskunnan materiaalisiin projekteihin kotimaassa? Niin ikään katukauppiaiden perheiden, lähiverkoston ja muiden kuin kauppaa käyvien yhteisön jäsenten roolit jäävät tutkimuksessani huomioitta.

LÄHTEET

- Alhanen, Kai (2013). John Dewey'n kokemusfilosofia. Gaudeamus Helsinki University Press: Helsinki.
- Anderson, Bridget (2013): Us and Them. The Dangerous Politics of Immigration Control. Oxford University Press: Oxford.
- Anderson, Bridget (2019): New directions in migration studies: towards methodological de-nationalism. *Comparative Migration Studies* 7 (2019): 36, 1-13.
- Arango, Joaquín: Explaining Migration: a critical view. *International Social Science Journal* 52 (2000): 165, 283–296.
- Arango, Joaquín & Finotelli, Claudia: Past and future challenges of a Southern European migration regime: the Spanish case. Mediterranean and Eastern European Countries as New Immigration Destinations in the European Union. European Commission Framework Programme. IDEA – Working papers, 2009.
- Attride-Stirling, Jennifer: Thematic networks: an analytic tool for qualitative research. *Qualitative Research* 1 (2001): 3, 385–405.
- Babou, Cheikh Anta: The Senegalese “Social Contract” Revisited. The Muridiyya Muslim Order and State Politics in Postcolonial Senegal. Teoksessa Diouf, Mamadou (toim.) *Tolerance Democracy and Sufis in Senegal*. Columbia University Press: New York, 2013, 125–146.
- Baldwin-Edwards, Martin & Kraler, Albert (toim.): REGINE – Regularisations in Europe. Euroopan Komissio. Amsterdam University Press: Amsterdam, 2009. Beauchemin, Cris; Sakho, Papa; Schoumaker, Bruno & Flahaux, Marie-Laurence: New patterns of migration between Senegal and Europe. *Migrations between Africa and Europe*. Working Paper 21, 2014.
- Barenboim, Deanna. The Specter of Surveillance: Navigating “Illegality” and Indigeneity among Maya Migrants in the San Francisco Bay Area. *Political and Legal Anthropology Review* 39 (2016):1, 79–95.
- Belt, Jaakko: Suuntaviittoa fenomenologiaan. *Niin & Näin* (2011): 3, 146–147.
- Bloch, Alice & Chimienti, Milena: Irregular migration in a globalizing world. *Ethnic and Racial Studies* 34 (2011): 8, 1271–1285.
- Bommes, Michael & Sciortino, Giuseppe: Irregular migration as a structural phenomenon. Teoksessa: *Foggy Social Structures: Irregular Migration, European Labour Markets and the Welfare State*. Amsterdam University Press: Amsterdam, 2009, 11–22.
- Castels, Stephen: Migration and Community Formation under Conditions of Globalization. *International Migration Review* 36 (2006): 4, 1143–1168.

- Chambon, Adrienne; Schröer, Wolfgang & Schweppe, Cornelia (toim.) (2013) *Transnational Social Support*. New York: Routledge.
- Coutin, Bibler Susan (2003) *Legalizing Moves. Salvadoran Immigrants' Struggle for U.S. Residency*. The University of Michigan Press: Ann Arbor.
- Cross, Hannah: Labour and underdevelopment? Migration, dispossession and accumulation in West Africa and Europe. *Review of African Political Economy* 40 (2013): 136, 202–218.
- Cvajner, Martina & Sciortino, Giuseppe: Theorizing Irregular Migration: The Control of Spatial Mobility in Differentiated Societies. *European Journal of Social Theory* 13 (2010): 3, 389–404.
- Czaika, Mathias, & Di Lillo, Armando (2017) *The Geography of Anti-Immigrant Attitudes across Europe, 2002-2014*. Paper 138, heinäkuu 2017
- Dahinden, Janine (2015) A plea for the 'de-migranticization' of research on migration and integration, *Ethnic and Racial Studies*, 39:13, 2207–2225
- De Genova, Nicholas: Migrant "Illegality" and Deportability in Everyday Life. *Annual Review of Anthropology* 31 (2002), 419–447.
- De Haas, Hein: Migration and Development: A Theoretical Perspective. *International Migration Review* 44 (2010):1, 227–264.
- Díez, Juan Nicolás & Ramírez María José Lafita: *La Voz de los Inmigrantes. IMERSO – Inmerso de Migraciones y Servicios Sociales*. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2001.
- Diouf, Mamadou: The Senegalese Murid Trade Diaspora and the Making of a Vernacular Cosmopolitanism. *Public Culture* 12 (2000):3, 679–702.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha (1998) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino: Tampere.
- Espinosa Zepeda, Horacio: Barcelona's Rebel Market: Anti-Disciplinary Practices in the commodity city. *Institut Català d'Antropologia. Quaderns-e* 22 (2017):1, 67–87.
- Finotelli, Claudia (2012) Labour migration governance in contemporary Europe - The case of Spain. *LAB-MIG-GOV –projektin maaraaportti*.
- Fusch, Patricia; Fusch Gene & Ness, Lawrence: How to Conduct a Mini-Ethnographic Case Study: A Guide for Novice Researchers. *The Qualitative Report* 22 (2017): 3, 923–941.
- González-Enríquez, Carmen: Spain: Irregularity as a Rule. Teoksessa: Triandafyllidou, Anna (toim.): *Irregular Migration in Europe: Myths and Realities*. Ashgate Publishing Limited: London, 2010, 247–266.
- Guerrero, Alberto (2017) *El Sindicato Popular de Vendedores Ambulantes de Barcelona. Una experiencia migrante de apropiación de legitimidad*. Pro -gradu tutkielma.

Universidad Pontificia Comillas Madrid. Instituto Universitario de Estudios sobre Migraciones.

- Hallin, Daniel & Mancini, Paolo (2004) *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. Cambridge University Press: Cambridge. Harzig, Christiane: *Immigration policies: a gendered historical comparison*. Teoksessa: Morokvasic-Müller, Mirjana & Erel, Umut & Shinozaki, Kyoko (toim.): *Crossing borders and shifting boundaries Vol. I: Gender on the move*. Opladen, Leske+Budrich, (2003): 1, 35–58.
- Jabardo Velasco, Mercedes (2006) *Senegaleses en España. Conexiones entre origen y destino*. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales: Madrid.
- Jäppinen, Maija (2015) *Väkivaltatyön käytännöt, sukupuoli ja toimijuus. Etnografinen tutkimus lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten auttamistyöstä Venäjällä. Väitöskirjatutkimus*. Helsingin Yliopisto. Sosiaalitieteiden laitos.
- Jönsson, Jessica & Kamali, Masoud: *Fishing for Development: A question for social work*. *International Social Work* 55 (2012): 4, 504–521.
- Kane, Ousmane: *Negotiating Settlement: Senegalese Muslim Immigrants and the Politics of Multiple Belongings in New York City*. Teoksessa: Garnett, Jane & Hausner, Sondra (toim.): *Religion in Diaspora. Cultures of Citizenship*. Palgrave Macmillan: London, 2015, 103–120.
- Kara, Hanna (2016) *The Makings of Migrant Subjectivities: Time and intersectionality in the transnational everyday lives of Latin American women in Barcelona*. Väitöskirjatutkimus. Helsingin Yliopisto, sosiaalitutkimuksen laitos. Unigrafia: Helsinki.
- Kilpeläinen, Arja: *Luhmannin ekologinen kommunikaatio teoreettisena lähestymistapana sosiaalityössä*. Teoksessa: Mäntysaari, Mikko; Pohjola, Anneli & Pösö, Tarja (toim.): *Sosiaalityö ja Teoria*. PS-kustannus: Jyväskylä, 2009, 67–84.
- King, Russell; Fielding, Anthony & Black, Richard: *The International Migration Turnaround in Southern Europe*. Teoksessa: King, Russell & Black, Richard (toim.): *Southern Europe and the New Immigrations*. Sussex Academic Press: Brighton, 1997, 1–26.
- Kyngäs, Helvi & Vanhanen, Liisa (1999) *Sisällön analyysi*. *Hoitotiede* 11 (1), 3–12.
- Lacomba, Joan: *Inmigrantes senegaleses, Islam y Cofradías*. *Revista Internacional de Sociología* 29 (2001):1, 163–187.
- Laine, Timo: *Miten kokemusta voidaan tutkia? : fenomenologinen näkökulma*. Teoksessa: *Ikkunoita tutkimusmetodeihin : II, Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. PK-kustannus: Jyväskylä, 2010, 24–45.
- Laubenthal, Bárbara: *La emergencia de las protestas de inmigrantes sin papeles en España: el caso de la Región de Murcia*. Teoksessa Hernández Pedreño, Manuel

- & Pedreño Cánocas, Andrés (toim.): La condición inmigrante. Exploraciones e investigaciones desde la Región de Murcia. Murcia: Universidad de Murcia, 2005, 159–174.
- Lindh, Johanna: Antropologin refleksiivisyys tutkijan oppimisena. Teoksessa: Aaltonen, Sanna & Högbäck (toim.) Umpikujasta oikvallukseen. Refleksiivisyys empiirissä tutkimuksessa. Tampereen Yliopistopaino: Tampere, 2015, 35–60.
- López Fernández, Rosalía & Maroto Blanco, José Manuel: "Ayudarnos es parte de nuestra cultura" Estrategias de los migrantes ante la crisis económica: El caso de la población senegalesa en Granada. *Revista Internacional de Estudios Migratorios* 7 (2017): 2, 188–216.
- Massó Guijarro, Ester (2013): Hospitalidad y Cosmopolitismo Migratorios: África y la Diaspora Senegalesa. *Migraciones* (2013): 34, 113–137.
- Matthews, Alan (2015): Impact of EU's agricultural and fisheries policies on the migration of third country nationals to the EU. Trinity Economics Paper. Trinity College Dublin. Department of Economics. Working Paper No. 0715. Mbaye, Linguère Mously: "Barcelona or die": understanding illegal migration from Senegal. *IZA Journal of Migration* 21 (2014):3, 1–19.
- Mbow, P. & Tamba M. (2007) L'emigration clandestine, le profil des candidats: e'tude re'alise'e par le bureau des jeunes du mouvement citoyen. Dakar: Mouvement Citoyen.
- Merriam, Sarah (2002) *Qualitative Research in Practice : Examples for Discussion and Analysis*. John Wiley & Sons Inc: New York.
- Moffette, David (2015) *Governing Irregular Migration: Logics and Practices in Spanish Immigration Policy*. Väitöskirjatutkimus. York University.
- Munck, Ronaldo: Globalisation, Governance and Migration: an Introduction. *Third World Quarterly* 29 (2008): 7, 1227–1246.
- Muñoz, Lorena: Tianguis as a Possibility of Autogestion: Street Vendors Claim Rights to the City in Cancún, Mexico. *Space and Culture* 21 (2018): 3, 306–321.
- Muurinen, Heidi (2019) Pragmatismi ja kokeileva lähestymistapa sosiaalityön tiedonmuodostuksessa. Väitöskirjatutkimus. Helsingin Yliopisto. Sosiaalitieteiden laitos.
- Sabater, Alberto & Domingo, Andreu: A New Immigration Regularization Policy: The Settlement Program in Spain. *International Migration Review* 46 (2012): 1, 191–220.
- Salo, Ulla-Maija: Simsalabim, sisällönanalyysi ja koodaamisen haasteet. Teoksessa: Aaltonen, Sanna & Högbäck, Riitta (toim.): Umpikujasta oivallukseen – Refleksiivisyys empiirisessä tutkimuksessa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuosisotutkimusseura, julkaisu 164. Tampereen Yliopistopaino OY: Tampere, 2015, 166–190.

- Santos, Boaventura de Sousa (1995) *Toward a new common sense: Law, Science and Politics in the Paradigmatic Transition*. New York: Routledge.
- Satka, Mirja; Julkunen, Ilse; Kääriäinen, Aino; Poikela, Ritva; Yliruka, Laura & Muurinen, Heidi (2016) *Käytäntötutkimuksen taito*. Heikki Waris –instituutti ja Matilda Wrede –institutet. Unigrafia: Helsinki.
- Saurama, Erja (2016) *Sosiaalityön käytäntötutkimus ja pragmatismi*. Teoksessa Mirja Satka, Ilse Julkunen, Aino Kääriäinen, Ritva Poikela, Laura Yliruka & Heidi Muurinen (toim.) *Käytäntötutkimuksen taito*. Helsinki: Heikki Waris -instituutti & Matilda Wrede -institutet, 78–98.
- Sayad, Abdelmalek (2004): *The Suffering of the Immigrant*. Polity Press: Cambridge.
- Toma, Sorana & Castagnone, Eleonora: *What Drives Onward Mobility within Europe? The Case of Senegalese Migration between France, Italy and Spain*. *Population-E* 70 (2015):1, 65–96.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2002) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Gummerus: Jyväskylä.
- Uzelac, Ana: *Their country's global citizens: Political and economic agency of Senegalese diaspora*. *Clingendael Spectator* 72 (2018): 4.
- Vari-Lavoisier, Ilka: *The economic side of social remittances: how money and ideas circulate between Paris, Dakar, and New York*. *Comparative Migration Studies* 4 (2016): 1.
- Vázquez Silva, Iria: *El desafío estadístico de ser emigrante senegales en España: Un estudio Comparativo de las fuentes secundarias en origen y destino sobre la inmigración senegalesa en España*. *Migraciones* 29 (2011), 127–155.
- Vogel, Dita; Kovacheva, Vesela & Prescott, Hannah: *The Size of the Irregular Migrant Population in the European Union – Counting the Uncountable?* *International Migration* 49 (2011): 5, 78–96.
- Walby, Kevin & Lippert Randy: *Spatial Regulation, Dispersal, and the Aesthetics of the City: Conservation Officer Policing of Homeless People in Ottawa, Canada*. *Antipode* 44 (2011):3, 1015–1033.
- Walters, William: *Reflections on Migration and Governmentality*. *Movements: Journal der Kritischen Migrations- und Grenzeregimeforschung* 1 (2015): 1, 1–25.
- Weber, Robert Philip (1990) *Basic Content Analysis*. California: Sage Publications.
- Wimmer, Andreas, and Schiller, Nina Glick: *Methodological Nationalism and Beyond: Nation-State Building, Migration and the Social Sciences*. *Global Networks* 2 (2002):4, 301–334.

- Fernández, Cristina & Di Masso, Andrés (2017): Informe: l'aplicació de l'ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona des de la perspectiva dels drets humans. Barcelona: Universidad de Barcelona. [http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/109084/1/Informe%20OC_2017.pdf] Viitattu 5.2.2020. Sindicato Popular de Vendedores Ambulantes (2018) Manifesti katumyynnin rangaistavuuden poistamiseksi. [<http://manteros.org/comunicados/#1488655372018-0124eea1-2b0a>]. Viitattu 5.2.2020.
- HE 02/2016: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta. [https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_2+2016.pdf] Viitattu 5.2.2020.
- Maailmanpankki (2018) Systematic Country Diagnostic of Senegal. The World Bank Group. [<http://documents.worldbank.org/curated/en/336611539873310474/pdf/systematic-country-diagnostic-of-senegal-post-roc-for-rvp-clearance-clean-20181004-002-10122018-636754106488285264.pdf>] Viitattu 5.2.2020.
- Martínez Escamilla, Margarita. La manta y la hospitalidad en el Código penal que nos amenaza. Legal Opinion. Asociación Sin Papeles de Madrid, 2014. [https://eprints.ucm.es/24184/1/LA_MANTA_Y_LA_HOSPITALIDAD_en_el_C%C3%B3digo_penal_que_nos_amenaza_%281%29.pdf] Viitattu 5.2.2020. Seto, Katherine (2015). West Africa & the New European Common Fisheries Policy: Impacts & Implications. Teoksessa: Twenty Years of Development Under the UNCLOS Regime. UC Berkeley. [<https://escholarship.org/uc/item/3kh8n7k4>]. Viitattu 5.2.2020.
- USAID (2017) Climate Change Risk Profile – Senegal. Fact Sheet. [https://www.climatelinks.org/sites/default/files/asset/document/2017_USAID%20ATLAS_Climate%20Change%20Risk%20Profile%20-%20Senegal.pdf] Viitattu 5.2.2020.
- Valtionvarainministeriö (2015) Hallitus perusti maahanmuuttoa varten ministerityöryhmän [https://vm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/10616/hallitus-perusti-maahanmuuttoa-varten-ministerityoryhman]. Viitattu 5.2.2020.

Lainsäädäntö ja asetukset

Asetus katumyynnistä ja liikkuvasta myyntitoiminnasta (199/2010) Real Decreto por el que se regula el ejercicio de la venta ambulante o no sedentaria.

Asetus ulkomaalaislain muuttamiseksi (557/2011) Real Decreto por el que se aprueba el Reglamento de la Ley Orgánica 4/2000, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social, tras su reforma por Ley Orgánica 2/2009.

Laki vähittäiskaupan järjestämisestä (7/1996) Ley de Ordenación del Comercio Minorista.

Laki yleisen turvallisuuden suojelemisesta (4/2015) La Ley de protección de la seguridad ciudadana.

Kunnallinen määräys katumyynnin säänteleminen (23/2013) Ordenanza Municipal Reguladora de la Venta Ambulante.

Kunnallinen määräys toimepiteistä kansalaisten yhteiselon vahvistamiseksi ja takaamiseksi Barcelonan kaupungin julkisessa tilassa (2005) Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona.

Espanjan rikoslaki (1/2015) La Ley Orgánica por la que se modifica la Ley Orgánica 10/1995, del Código Penal.

Espanjan ulkomaalaislaki (4/2000) La Ley Orgánica de Extranjería sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social.